

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

SENIOŘI JAKO CÍLOVÝ SEGMENT CESTOVNÍHO RUCHU

Diplomová práce
(bakalářská)

Autor: Tadeáš Ševčík, Rekreologie - management volného času

Vedoucí práce: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

Olomouc 2011

Bibliografická identifikace

Jméno a příjmení: Tadeáš Ševčík
Název diplomové práce: Senioři jako cílový segment cestovního ruchu
Pracoviště: Katedra rekreologie
Vedoucí diplomové práce: Tadeáš Ševčík
Rok obhajoby diplomové práce: 2011

Abstrakt: Tato bakalářská práce se zabývá cestováním seniorů. Úvodní kapitoly jsou zaměřeny na syntézu poznatků, vztahující se k tématu práce. Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat účast na cestovním ruchu u cílové skupiny seniorů. Dílčí cíle zjišťují důležitost realizace sportovní aktivity pro seniory, jaké mají potřeby/požadavky, důvody proč cestují, necestují, jak často, na jak dlouho, jakým způsobem a jaké informační zdroje využívají.

Klíčová slova: cestovní ruch, seniorský cestovní ruch, senioři, stárnutí, stáří.

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Tadeáš Ševčík

Title of the thesis: Seniors as a target segment of tourism

Department : Department of Recreationology

Supervisor: Ing. Halina Kotíková, Ph.D.

The year of presentation: 2011

Abstract: This thesis deals with traveling seniors. Introductory chapters focus on the synthesis of knowledge relating to the topic of work. The main objective of this thesis is to describe participation in tourism in the target group of seniors. Sub-goals are finding the importance of the implementation of sports activities for seniors, what their needs/requirements, the reasons why they travel, not travel, how often, for how long, how and what information sources.

Keywords: tourism, senior tourism, seniors, aging, old age.

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Ing. Haliny Kotíkové, Ph.D., uvedl všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne 20. června 2011

.....

Podpis

Děkuji Ing. Halině Kotíkové, Ph.D. za odbornou pomoc, sdělené informace, podnětné připomínky, ochotu a čas, který mi při zpracování této práce věnovala. Dále děkuji všem studentům Univerzity třetího věku za ochotu a spolupráci.

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	SYNTÉZA POZNATKŮ.....	8
2.1	Cestovní ruch.....	8
2.1.1	Význam cestovního ruchu.....	10
2.1.2	Základní složky cestovního ruchu.....	10
2.1.3	Formy cestovního ruchu.....	11
2.1.4	Druhy cestovního ruchu.....	14
2.2	Seniorský cestovní ruch.....	15
2.2.1	Charakteristika seniorského cestovního ruchu.....	16
2.2.2	Motivy seniorské turistiky.....	16
2.2.3	Segmenty seniorského cestovního ruchu.....	17
2.3	Stárnutí a stáří.....	18
2.3.1	Proces stárnutí.....	19
2.3.2	Charakteristika seniorské populace.....	20
2.3.3	Senior.....	20
2.3.4	Potřeby seniorů.....	21
2.4	Stárnutí obyvatelstva a jeho vývoj v ČR.....	21
2.5	Národní program podpory cestovního ruchu.....	24
3	CÍLE A ÚKOLY PRÁCE.....	27
4	METODIKA.....	28
5	VÝSLEDKY.....	31
6	DISKUZE.....	47
7	ZÁVĚRY.....	51
8	SOUHRN.....	52
9	SUMMARY.....	53
10	REFERENČNÍ SEZNAM.....	54
11	PŘÍLOHY.....	56

1 ÚVOD

Oslavili již šedesáté narozeniny, většina z nich je v důchodu a mají dospělé děti. Přesto se ještě necítí staří a chtějí být nadále aktivní a užívat si života. Právě tato skupina se stává nejen v Evropě, ale i v celém světě objektem zájmu poskytovatelů služeb cestovního ruchu.

Seniorský cestovní ruch je cestovním ruchem starší generace. Vzhledem k tomu, že postupně stárne populace, prodlužuje se průměrný věk, roste kondice, zlepšuje se zdravotní stav a s ním je spojena vyšší vitální aktivita (fyzická i duševní) v porovnání s minulými generacemi, se do seniorské kategorie dostávají populačně silné ročníky poválečné generace. Pojem seniorský cestovní ruch spadá do kategorie sociálního cestovního ruchu, též nazývaného jako „cestovní ruch pro všechny“. V souvislosti se sociálním cestovním ruchem se pak hovoří o určitých cílových skupinách, kterými jsou například rodiny a jednotlivci s nízkými příjmy, děti a mládež, osoby mentálně a fyzicky handicapované a právě senioři.

V úvodu je třeba podotknout, že vnímání pojmu senior je značně nejednotné. Pro někoho jde již o osobu starší 50 let, jiný přidává deset let, z hlediska důchodového pojištění je seniorem člověk starší 65 let. V českých a evropských statistikách jsou za seniory taktéž považovány osoby ve věku 65 let a více. Výklad tohoto pojmu se tedy podle okolností liší a také se vyvíjí v čase.

Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat účast na cestovním ruchu u cílové skupiny seniorů. Dílčí cíle zjišťují důležitost realizace sportovní aktivity pro seniory, jaké mají potřeby/požadavky, důvody proč cestují, necestují, jak často, na jak dlouho, jakým způsobem a jaké informační zdroje využívají. Zaměřil jsem se, na segment seniorů díky svým prarodičům. Inspirovali mě proto, že jsou velice aktivní a rádi cestují, ale cesty, programy, náročnost zájezdů není uzpůsobena jejich věku. Tímto tématem se zabývá již delší dobu a myslím si, že starší lidé, jakožto potencionální zákazníci jsou dost podceňováni. A proto jsem se rozhodl, prostřednictvím výzkumného šetření porovnat dvě věkové seniorské kategorie (55-65 let) a (65 a více) a zjistit jednotlivé rozdíly. Podle mého názoru by se měly cestovní kanceláře a cestovní agentury více zaměřit na věkové kategorie seniorů. Protože dnešní senioři nejsou stejnými seniory jako před 20 lety, v dnešní době pokroků ve zdravotnictví, rozvojem technických vymožeností a možností. Senioři v dnešní době jsou vitálnější, aktivnější a chtějí poznávat svět.

2 SYNTÉZA POZNATKŮ

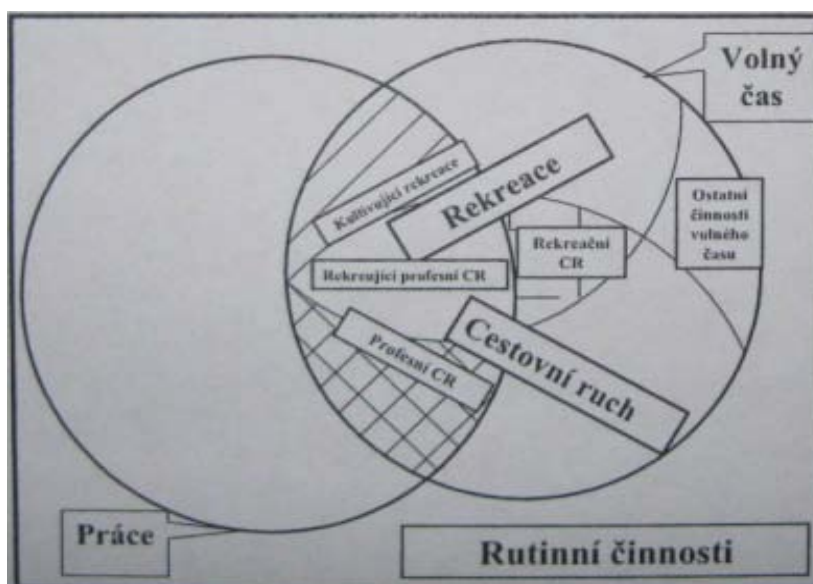
2.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch a cestování mají velmi dlouhou historii a jsou spjaty s počátky naší civilizace. První výpravy vedly po souši i po vodě, později také vzduchem a nakonec i vesmírným prostorem. Jejich důvody byly obchodní (obchodní stezky), vojenskopolitické (dobyvatelská válečná tažení), náboženské (misijní činnosti), poznávací (přírodovědecké expedice) stejně jako sportovní (zdolání velehor) či dokonce čistě prestižní (první člověk ve vesmíru, první přistání na Měsíci). K nejznámějším postavám počátku cestování patří nepochybně Marco Polo a Kryštof Kolumbus. S novodobým rozvojem cestovního ruchu a jeho hromadným organizováním je nezapomenutelně spojeno jméno Angličana Thomase Cooka, který roku 1841 založil první a dodnes fungující cestovní kancelář (Foret & Turčínková, 2005).

„Cestovní ruch se stal již neodmyslitelnou součástí dnešní moderní společnosti. V rámci cestovního ruchu se každoročně dává na celém světě do pohybu obrovské množství lidí, kteří zpravidla ve svém volném času opouštějí místa svého stálého bydliště za účelem rekreace, poznání, styku s lidmi a z celé řady dalších důvodů“ (Indrová a kol., 2009, 7).

Vůdčím motivem tohoto pohybu a pobytu je záměrná změna prostředí, jenž umožňuje člověku uspokojit některé z jeho potřeb, například potřeby odpočinku, klidu, pohybu, poznání, kulturních a estetických zážitků, změny místa, seberealizace a další, pro jejichž uspokojení neposkytuje místo běžného životního prostředí (místo jejich bydliště) dostatek možností a příležitostí nebo neumožňuje dostatečnou kvalitu jejich uspokojení (Indrová a kol., 2009).

„Cestovní ruch vždy zahrnuje cestování, ale ne každé cestování je cestovním ruchem. Cestovní ruch zahrnuje rekreaci, ale ne každá rekreace je cestovním ruchem. Cestovní ruch se uskutečňuje ve volném čase, ale ne celý volný čas je věnován cestovnímu ruchu“ (Výkladový slovník cestovního ruchu, 2002, 6). Tato slova alespoň částečně naznačují problematičnost vymezení cestovního ruchu. Vzájemný vztah mezi jevy cestovního ruchu, rekreace, volného času, práce a rutinní činnosti (uspokojování základních lidských potřeb), schematicky znázorněno na následujícím obrázku.

Obrázek 1. Vztah rekreace, volného času, cestovního ruchu, práce a rutinní činnosti (Výkladový slovník cestovního ruchu, 2002, 6).

Podle WTO (World Tourism Organization) se cestovním ruchem rozumí „činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa ležícího mimo její běžné prostředí (místo bydliště), a to na dobu kratší než je stanovená, přičemž hlavní účel cesty je jiný než výkon výdělečné činnosti v navštíveném místě“ (in Hesková a kolektiv, 2006, 11). Stanovenou dobu se v mezinárodním cestovním ruchu rozumí jeden rok, v domácím cestovním ruchu šest měsíců.

Borman (in Indrová a kol. 2009, 9) definuje cestovní ruch jako „cesty, jež se podnikají za účelem zotavení, zábavy, obchodu a povoláním nebo z jiných příčin/za zvláštními událostmi, při nichž dochází k dočasné změně místa bydliště. Nepatří sem však dojíždění za prací“. Autor, zde zdůrazňuje nepravidelnost a dočasnost cest, bez úmyslu se usadit.

Fedor (in Indrová a kol., 2009, 9) chápe cestovní ruch jako „periodický příliv a odliv lidí do určitého místa, nebo státu z jiného místa, nebo státu“ Autor zdůrazňuje v definici opět další aspekt cestovního ruchu a to především přemístění a přepravu a vztahy mezi místem bydliště a cílovým místem cestovního ruchu.

„Cestovní ruch je komplexní, mnoha oblastmi a z mnoha hledisek se prolínající společenský jev bez jakýchkoli pevně stanovitelných hranic, který je synergickým souhrnem všech jevů, vztahů a dopadů v časoprostorovém kontextu, souvisících s narůstající mobilitou lidí, motivovanou uspokojováním jejich potřeb v oblasti využití volného času, rekreace,

cestování a poznání, díle v oblasti sociální, kulturní a v dalších oblastech“ (Pásková & Zelenka, 2002, 6).

2.1.1 Význam cestovního ruchu

Důležitost a význam cestovního ruchu jak pro společnost, tak i pro každého z nás popisuje Francová (2003) následovně:

- podílí se na rozvoji osobnosti
- slouží k účelnému využití volného času
- pomáhá utvářet životní styl lidí
- slouží k poznání, k získání jazykových znalostí
- je prostředkem vzdělávání a výchovy lidí
- má léčebné (relaxační) působení
- ekonomický přínos

Z vymezení těchto významů v jednotlivých sférách, na které cestovní ruch působí, lze odvodit i funkce, které cestovní ruch v každé civilizované společnosti plní a kterými jsou:

- funkce ekonomická (finanční, zaměstnavatelská)
- funkce rekreačně - zdravotní
- funkce kulturně - poznávací
- funkce informačně - výchovná
- funkce kontaktní

2.1.2 Základní složky cestovního ruchu

Dle Francové (2003) se cestovní ruch jako odvětví skládá ze dvou základních složek. A to objektu a subjektu. Objekt cestovního ruchu lze obecně charakterizovat jako neosobní předpoklady realizace cestovního ruchu. Mezi subjekty cestovního ruchu se řadí jednak instituce, ale především pak lidé, kteří prezentují lidskou složku při poskytování (čerpání) služeb v rámci cestovního ruchu.

a) Objekt cestovního ruchu

- rekreační prostor
- materiálně - technická základna (MTZ)

b) Subjekt cestovního ruchu

- účastníci cestovního ruchu
- pracovníci ve sféře cestovního ruchu
- orgány a organizace v oblasti cestovního ruchu

2.1.3 Formy cestovního ruchu

Dle Heskové a kolektivu (2006) se formy cestovního ruchu umožňují blíže určit podstatou cestovního ruchu z hlediska potřeb a cílů jeho účastníků. Toto poznání dovoluje lépe připravit produkt a nabízet ho na trhu cílové skupině účastníků cestovního ruchu.

Typologie forem cestovního ruchu využívá více klasifikačních kritérií:

1. z geografického hlediska rozlišujeme:

- a) Domácí cestovní ruch - představuje cestování a pobyt domácího obyvatelstva ve vlastní zemi.
- b) Zahraniční cestovní ruch - je spojený s cestováním a pobytem rezidentů v zahraničí.
- c) Mezinárodní cestovní ruch - je tvořen pasivním zahraničním cestovním ruchem několika států nebo regionů.

Odvozenými formami jsou vnitřní a národní cestovní ruch

2. Podle počtu účastníků můžeme cestovní ruch rozdělit na:

- a) Individuální cestovní ruch - účastníci cestovního ruchu si organizují cestu i pobyt samostatně.
- b) Skupinový cestovní ruch - tito účastníci cestují v organizovaných skupinách. Může jít o organizovaný nebo neorganizovaný cestovní ruch.
- c) Masový a ekologický cestovní ruch - masový cestovní ruch je hromadný (rychlé dopravní prostředky, pevný program řízený z venku, nákup suvenýrů). Ekologický

cestovní ruch může být individuální nebo rodinný (způsob života typický pro danou zemi, fotografování a nákup dárků.

3. Podle způsobu organizování:

- a) Individuálně organizovaný - pod tuto formu cestovního ruchu spadá téměř 80% účastníků.
- b) Organizované cestování má na rozdíl od individuálně organizovaného cestovního ruchu pevné body programu.

4. Podle věku účastníků cestovního ruchu

- a) Cestovní ruch dětí - tato forma cestovního ruchu zahrnuje děti do věku 15 let, které se účastní různých cest a zájezdů bez svých rodičů.
- b) Cestovní ruch mládeže - účastníci tohoto cestovního ruchu se pohybují ve věkové hranici 15-25 let. Nejsou tedy zařazeni mezi děti, ale ani mezi jinou sociálně-ekonomickou skupinu.
- c) Rodinný cestovní ruch - může být někdy označován jako rodinná rekreace. Týká se spíše mladších rodin ve věku 25-44, tedy manželské páry s dětmi, reprezentující stabilní a kvalitní životní styl.
- d) Seniorský cestovní ruch - lidé v poproduktivním nebo tzv. třetím věku. Tito lidé mají dostatek volného času a finanční možnosti zejména v ekonomicky vyspělých státech, nebrání jim čas a mohou cestovat na delší dobu a častěji. Senioři dávají přednost spíše poznávacím zájezdům nebo rekreaci v lázních.

5. Podle délky účasti

- a) Výletní cestovní ruch - tento druh cestovního ruchu je spjat s pobytem mimo místo svého trvalého bydliště kratším než jeden den bez přenocování.
- b) Krátkodobý cestovní ruch - bývá nejčastěji organizovaný z důvodů rekreace, odpočinku, poznáním nového a různého využití. Nepřesahuje dvě až tři přenocování. Označuje se jako víkendový cestovní ruch.
- c) Dlouhodobý cestovní ruch - tato forma cestovního ruchu přesahuje 4 přenocování mimo místo trvalého bydliště.

6. *Podle převažujícího místa pobytu*

- a) Městský cestovní ruch - tato forma je založena na setrvání účastníků v městě za účelem celkového požitku ať obsahuje přenocování nebo ne.
- b) Příměstský cestovní ruch - se rozprostírá na území ležící mimo zastavěné území obce a seskupení sídel.
- c) Venkovský cestovní ruch - cestování a pobyt lidí na venkově.
- d) Ekoagroturistika – uskutečňuje se na hospodářských farmách.
- e) Horský a vysokohorský cestovní ruch - jde o pobyt v přírodních horských a vysokohorských prostředích.
- f) Přímořský cestovní ruch - za tuto formu se považuje cestovní ruch v přímořských letoviscích.

7. *Podle ročního období* je možné rozdělit cestovní ruch na:

- a) Sezónní
- b) Mimosezónní a celoroční

8. *Podle použitého dopravního prostředku* můžeme hovořit o: motorizovaném, lodním, železničním, leteckém cestovním ruchu.

9. *Z hlediska dynamiky* se cestovní ruch dělí na:

- a) Pobytový cestovní ruch - je spojen s vícedenním pobytem na jednom místě.
- b) Putovní cestovní ruch - se uskutečňuje většinou ve skupině několika účastníků po určité trase, dle daného programu s cílem poznat nové a nepoznané.

10. *Ze sociálního hlediska* můžeme cestovní ruch chápat jako návštěvu příbuzných:

- a) Sociální cestovní ruch - je hrazen celkově nebo alespoň částečně státem, zaměstnavatelem či jinou organizací.
- b) Etnický cestovní ruch - o této formě hovoříme při návštěvách rodné vlasti návštěvníků.

2.1.4 Druhy cestovního ruchu

„O druzích cestovního ruchu hovoříme tehdy, když za základ posuzování cestovního ruchu vezmeme motivaci jejich účastníků, tj. účel, pro který cestují a pobývají přechodně na cizím místě“ (Hesková a kolektiv, 2007, 21).

Druhy cestovního ruchu tedy rozlišujeme:

- *Rekreační cestovní ruch* - tento druh cestovního ruchu se skládá z aktivního a pasivního odpočinku osob. Součástí rekreačního cestovního ruchu je také tematický cestovní ruch.
- *Sportovní cestovní ruch* - je spojen s vykonáváním sportovních i fyzicky náročných aktivit v daném přírodním prostředí.
- *Dobrodružný cestovní ruch* - s tímto cestovním ruchem je spjata potřeba, nutnost a touha poznat něco nové - dosud nepoznané.
- *Myslivecký cestovní ruch* - je orientovaný jako sportovní či rekreační druh cestovního ruchu, kde mohou účastníci trávit čas lovem zvěře.
- *Náboženský cestovní ruch* - spadá pod kulturní cestovní ruch. Jeho charakter je možné spojit s tradicemi světových náboženství. Známe ho například jako poutě na poutní místa.
- *Lázeňský cestovní ruch* - funguje jako léčebná, preventivní a zdravotní působení, za využití přírodních léčivých zdrojů pod lékařským dohledem.
- *Zdravotní cestovní ruch* - se vyvinul díky velké změně v lidském chování. Starost o zdraví a své tělo je čím dál větší. Lidé proto rádi vyhledají dovolenou, zaměřenou na prevenci zdraví.
- *Kongresový cestovní ruch* - nejčastěji se zabývá pořádáním a organizováním kongresů, sympózií, seminářů, výstav, konferencí a veletrhů.
- *Stimulační cestovní ruch* - incentivní cestovní ruch, hlavním cílem tohoto druhu je motivace zaměstnanců k lepším výkonům a výsledkům.

2.2 Seniorský cestovní ruch

Seniorský cestovní ruch je cestovním ruchem starší generace. Vzhledem k tomu, že postupně stárne populace, prodlužuje se průměrný věk, roste kondice, zlepšuje se zdravotní stav a s ním je spojena vyšší vitální aktivita (fyzická i duševní) v porovnání s minulými generacemi, se do seniorské kategorie dostávají populačně silné ročníky poválečné generace. Seniorský cestovní ruch tudíž patří mezi nejrychleji rostoucí segment cestovního ruchu a jedná se tedy o velmi zajímavou a rozšiřující se skupinu zákazníků. V roce 2020, bude v EU něco přes 40 % občanů starších 50 let (Drobná & Morávková, 2004).

V posledních desetiletích se v turistice objevuje stále častěji pojem seniorská turistika. Všeobecně lze seniorskou turistiku definovat jako „turistiku lidí, jejichž věk překročila hranici 50 let (USA), resp. 55 let (Evropa)“ (Čertík, 2000, 255). V současné době, je ve světě okolo 600 milionů lidí starších 60 let. Podíl této populace na obyvatelstvu vyspělých států stále roste a v současné době již překračuje 30 %. O významu seniorské turistiky svědčí (Tabulka 1), která ukazuje podíl turistů starších 60 let na počtu všech vyjíždějících turistů (Čertík, 2000).

Země	podíl v %
Británie	16 %
Francie	30 %
Itálie	13 %
Španělsko	15 %
USA	27 %
Kanada	28 %
Japonsko (nad 55 let)	27 %

Tabulka 1. Podíl turistů nad 60 let ve vybraných zemích (Čertík, 2000, 255).

2.2.1 Charakteristika seniorského cestovního ruchu

Podle Čertíka a kol. (2001) se seniorská turistika v mnohém odlišuje od standardních forem turistiky. Pro tuto skupinu lidí je z hlediska cestování charakteristické především:

- S přibývajícím věkem preference cestování ve skupinách, avšak ani individuální cestování pro seniory není výjimkou.
- Při svých cestách preferují služby vysoké kvality, především z hlediska pohodlí.
- Mají dlouhou dovolenou, nebo jsou již v důchodu. Jsou více než jiné skupiny cestujících ochotni cestovat v období mezisezóny nebo mimo sezóny. Stejně tak vzrůstá i jejich ochota cestovat mimo dny pracovního volna.
- Dávají přednost komplexně zajištěným službám, nejčastěji ve formě speciálních seniorských programů a zvlášť připravených paketů.
- Programově se seniorská turistika orientuje především na relaxační, odpočinkové a lázeňské pobyty, dále na zájezdy poznávací, kulturní a vzdělávací.
- Pro seniorskou turistiku je charakteristické využití celé řady slev a výhod. Například v železniční dopravě existují slevy typu senior pass. Řada cestovních kanceláří poskytuje slevy především na zájezdy a pobyty organizované v mimo sezóně. V Evropě existují cestovní kanceláře, které se specializují výhradně na seniorskou klientelu.

2.2.2 Motivy seniorské turistiky

Podle Čertíka a kol. (2000) k základním motivům seniorské turistiky patří:

- poznávací a kulturně - vzdělávací důvody, často i proto, že vzdělání a poznávání bylo účastníkům v mladém věku odepřeno
- zdravotní motivy, související s péčí o zdraví
- finanční důvody, vyplývající z možnosti získat nejrůznější typy slev a výhod oproti standardní nabídce (mimo sezonní slevy)
- společenské motivy, vyplývající často z faktického nebo pociťovaného osamocení
- nákupní důvody, spojené často s levnými nákupy

2.2.3 Segmenty seniorského cestovního ruchu

Podle Čertíka a kol. (2000) je vhodné pro lepší chápání seniorů a pro kvalifikovanější práci s jednotlivými segmenty seniorské turistiky vhodné rozdělit seniory na tyto skupiny:

- 50+: tito lidé dosud pracují, a proto preferují rekreační a regenerační funkci dovolené. U pobytových, ale i poznávacích zájezdů je důležitou součástí nabídka zábavního programu. Lidé v tomto věku označovaní také jako „empty nester“, tj. rodiče bez dětí, vychutnávají tento fakt a vrací se k formám zábavy, které se jako rodiče museli vzdát (návštěva nočních podniků, barů, divadel, kasin apod.). Vyžadují klidnější režim beze spěchu, s dostatkem času na spánek a odpočinek.
- 60+: lidé, kteří již většinou odešli do důchodu a mají dostatek volného času v průběhu celého roku, mohou cestovat i v průběhu pracovního týdne. Pod heslem „univerzity třetího věku“ se ještě rádi dále vzdělávají, doplňují si své znalosti z oblasti geografie, historie a umění. Jazykové znalosti však nejsou valné, a proto zde je důležitá role průvodce, který musí překládat i řadu odborných témat.
- 70+: po dosažení tohoto věku již řadu lidí provázejí zdravotní problémy, které je však ve většině případů neodradí od dalšího cestování. Celkové fyzické a psychické kondici je také nutno přizpůsobit zaměření zájezdů, jejich program a také tempo, ve kterém se zájezdy realizují. Se zvyšujícím se věkem je pak namístě ubytování ve speciálně vybavených pokojích, zvýšená asistence hotelového personálu, dietní stravování, zdravotní dozor apod. Ve skupinách se také projevuje vyšší mortalita mužů, takže převládají ženy. Některé typy zábavy již do programu nelze zařazovat (náročnější formy tance apod.).

Podle Drobné a Morávkové (2004) se účastníci seniorského cestovního ruchu označují jako turisté třetího věku s relativně velkým množstvím disponibilních prostředků a množstvím volného času. Zpravidla to bývají lidé starší 60 let (resp. 55 let). Tato věková skupina se ještě dále dělí na následující segmenty:

- 55–64 let: dosud pracující, preferující rekreační a regenerační funkci dovolené. U zájezdů požadují zábavný program. Jsou to rodiče bez dětí, kteří se vracejí k formám zábavy, kterých se dříve museli vzdát (např. návštěva nočních podniků, divadel).
- 65–74 let: nepracující senioři s dostatkem volného času v průběhu celého roku. Často se chtějí vzdělávat a doplnit své znalosti z některých oborů, které souvisí s cestováním (geografie, historie, umění).
- nad 75 let: v této věkové skupině se objevují turisté, kteří mají zdravotní problémy, přesto cestují. Jejich fyzické a psychické kondici se musí přizpůsobit zaměření zájezdu a jejich program.

K seniorskému cestovnímu ruchu patří také cestovní ruch handicapovaných občanů. Tato skupina účastníků cestovního ruchu má tendenci trávit na dovolené delší období a využívá často mimosezonní pobyty, včetně zimní rekreace a pobytů u moře.

V dotazníkovém šetření jsem úmyslně rozdělil seniory na dvě věkové kategorie:

- 55–65 let
- 65 a více

2.3 Stárnutí a stáří

„Každý stárne. I ten kdo si myslí, že se ho stáří netýká, se pomalu a jistě blíží k obávané hranici, kdy „oficiálně“ začíná stáří“ (Haškovcová, 2019, 9). A protože existuje odklon od osobní problematiky stáří, stává se, že se zvyšuje propast mezi mládím a stářím. Člověk moderní doby prostě nechce být starý.

„Pod pojmem stárnutí se zpravidla rozumí souhrn změn ve struktuře a funkcích organismu, které podmiňují jeho zvýšenou zranitelnost a pokles schopností a výkonnosti jedince a které kulminují v terminálním stadiu a ve smrti“ (Langmeier & Krejčířová, 1998, 184).

„Stáří je typicky spojováno s postupným úbytkem fyzických, psychických i sociálních kompetencí“ (Mühlpachr, 2005, 22), které jsou doprovázeny řadou proměn, zejména proměn v sociálním postavení (ztráta profesní role, ekonomických zdrojů i sociálního statusu v důsledku odchodu do důchodu), proměn sociálního prostředí (např. úmrtí partnera, časté hospitalizace, stěhování) i proměnou osobností stárnoucího člověka.

Stáří bývá nazýváno také jako období třetího věku. Třetím neboli postproduktivním věkem se rozumí období odchodu do důchodu. Toto označení bývá v některých případech považováno za zavádějící. Vytváří totiž o stáří představu poklesu celkové zdatnosti a neproduktivnosti, což může i určitým způsobem vést k podceňování a diskriminaci seniorů. První věk, neboli předproduktivní je období dětství a mládí. Jako produktivní je označován druhý věk. Jedná se o období dospělosti. V literatuře je možné setkat se s pojmem čtvrtý věk. Ten někdy bývá používán k označení fáze závislosti. Jedná se však o nevhodný termín, jelikož i starší člověk nemusí být v každém případě nesoběstačný.

Problematikou stárnutí a stáří se zabývá gerontologie. Gerontologie (z řeckých slov geron – stařec a logos – věda) je interdisciplinární, integrovaná a komplexní věda, která vychází z biopsychosociální podstaty člověka a procesů stárnutí. Zkoumá zákonitosti, příčiny, mechanismy a projevy stárnutí. Vypracovává také vědecké podklady pro zdravé stárnutí a stáří a pro komplexní péči o staré občany. Gerontologie není samostatnou vědní disciplínou, ale představuje multidisciplinární souhrn poznatků o stárnutí a stáří (Mühlpachr, 2009).

2.3.1 Proces stárnutí

Mühlpachr (2009, 22) definuje stárnutí jako „zákonitý, druhově specifický celoživotní proces, jehož involuční projevy se stávají zřejmější ve 4. deceniu, event. na přelomu 4. a 5. decenia“. Dále poznamenává, že se jedná o asynchronní proces, který nerovnoměrně postihuje různé struktury a funkce organismu. Stárnutí je ovlivňováno jak genetickou výbavou jedince, tak i různorodými životními podmínkami včetně vlivů prostředí, ve kterém žije. Význačný dopad na stárnutí má i životospráva člověka.

Tvaroh (1983, 43) hovoří o stárnutí jako o „pochodu, který obecně vede k úbytku sil, ke zpomalení až uhasnutí životních pochodů a jeho zakončení je přirozená smrt“.

Názory na to, kdy člověk začíná stárnout, bývají rozličné. Jedna z teorií zní, že jedinec stárne vlastně ihned po příchodu na tento svět, od okamžiku narození. Jiné teorie zase směřují pozornost až k následným fázím lidského života. Jednou z odpovědí na tuto otázku je

formulace pana Balazse (in Křivohlavý, 2002, 137) „Stárnutí začíná ukončením procesu tělesného zrání a diferenciací“.

V encyklopedickém slovníku je stárnutí definováno jako „přirozená degradace organismu po dovršení vývojové fáze (dospělosti, zralosti)“ (Encyklopedický slovník, 1993, 1037). Individuální involuční nevratný proces (u člověka obvykle po 30 letech života) je zřejmě v buňkách geneticky zakódován, ale je ovlivněn i životním (exogenním) prostředím. Proces stárnutí je zákonitý, je přirozeným jevem pro každého jedince, rodinu, komunitu a společnost. Je třeba zdůraznit, že stárnutí není nemocí, ale přirozeným fyziologickým procesem. Nemoci a poruchy funkcí pouze stáří doprovází.

Přestože je stárnutí individuální záležitostí, je možné shodnout se na určitých změnách, které provází každého z nás. Ty se projevují v oblasti tělesné, psychické i sociální. Na proces stárnutí můžeme hledět tedy z různých perspektiv: stárnutí biologické – senescing, stárnutí psychologické – geronting a stárnutí sociální – elderring (Mühlpachr, 2005).

2.3.2 Charakteristika seniorské populace

Seniorská populace vykazuje dle Mühlpachra (2005) některé charakteristické rysy. Je velmi heterogenní, a to i v rámci jemnějšího chronologického členění a určitého regionu. Je to dáno především:

- obecně platnou jedinečností vloh a osobnostních rys, které se s věkem neztrácejí,
- různou mírou rozvoje těchto vloh během mládí a středního věku,
- interindividuální variabilitou involučních biologických dějů,
- různou mírou chorobných změn,
- událostmi dlouhého života, zkušenostmi a návyky včetně vzdělání a profesní kariéry, životním způsobem,
- hodnotový systém, životním názorem, aspirací, expektací,
- různým sociálně ekonomickým zázemím včetně majetku, bytových podmínek a bytové situace (osamělost, ovdovění, počet dětí a vztahy s nimi).

Senioři, přestože mají mnohé rysy společné, se tak navzájem velmi liší jak ve své zdatnosti a životních podmínkách, tak ve svých potřebách a nárocích.

2.3.3 Senior

Klíčový pojem senior bývá v literatuře definován různorodě. Z uvedených poznatků plyne, že za seniora je považován člověk s určitými tělesnými, psychickými a sociálními změnami, které vznikly v důsledku procesu stárnutí. Jedná se o osobu, která se nachází mimo pracovní proces a pobírá penzi. Synonymním označením je například i geront či senescent. Výrazy typu důchodce, penzista, stařec zní nedůstojně. Slovo senior je významově neutrální, proto by mělo být v zájmu celé společnosti užívat právě tento výraz (Jarošová, 2006).

Každý člověk se se stárnutím vyrovnává po svém. Někdo jej bere jako přirozenou a samozřejmou součást života, jiní se s ním jen těžko vyrovnávají. Ve většině lidí vzbuzuje stárnutí spíše negativní postoje. Mladí totiž nadále představuje jakýsi „ideál“. Být mladým znamená být zdravý, silný, a umožňovat nám tak soběstačně a nezávisle plnit běžné věci. Právě zdraví patří k předním lidským hodnotám a v životě většiny lidí hraje nejdůležitější roli. Co se týče nemocnosti, je sice pravdivé, že se ve starším věku vyskytuje více onemocnění tělesného i duševního charakteru než u mladších generací. Není ovšem možné a ani správné považovat právě vysoký věk za příčinu těchto nemocí (Krahulcová, 2002).

2.3.4 Potřeby seniorů

Ve stáří se mění hodnotová orientace potřeb. „Dochází ke větší fixaci na rodinu a senior potřebuje neustálé potvrzování především potřeb lásky“ (Vrublová, 2003, 8).

Z psychologických potřeb nejsou dobře saturovány potřeby komunikace, staří lidé se cítí více osamoceni. Potřeby fyziologické se s přibývajícím věkem zvyrazňují.

Chloubová (1994) na základě svých průzkumů poukazuje na skutečnost, že u starých lidí, je primární uspokojovat potřeby jako příjem potravy, vyprazdňování, spánek a odpočinek. Senioři se dožadují tepla a pohody, ale je oslabeno jejich uvědomování si potřeb hydratace.

„Senioři se celkově cítí více ohroženi (např. onemocněním, ovdověním), smiřují se s určitou mírou závislosti na jiných lidech – do popředí vstupuje potřeba podpory a bezpečí“ (Vágnerová, 2000, 458). Tato potřeba může být saturována funkční rodinou případně pečovatelkou nebo jiným člověkem, který je ve významné roli v životě starého člověka.

2.4 Stárnutí obyvatelstva a jeho vývoj v ČR

Od poloviny 20. století postihuje ve větší či menší míře všechny země, se v současnosti stává jedním z celosvětových problémů.

Podle dlouhodobých prognóz budoucího vývoje celkového počtu pohlavní a věkové struktury obyvatelstva bude podíl starších osob v populaci stále narůstat. O starých lidech a jejich zvyšujícím se počtu se v západních společnostech často hovoří jako o sociálním problému, především v souvislosti s důchodovým systémem a s růstem nákladů na sociální zabezpečení a zdravotní péči.

Pojem stárnutí je třeba rozlišovat na úrovni jednotlivce a populace.

U jednotlivce znamená stárnutí biologický proces, kterým je organismus modifikován od narození do smrti, jednoduše chápáno, je to zvyšování věku jednotlivce. Výraz "biologický věk" poukazuje na objektivní stav fyzického vývoje či degenerace. Jinými slovy, stárnutí lidského organismu je permanentní a omládnutí není možné.

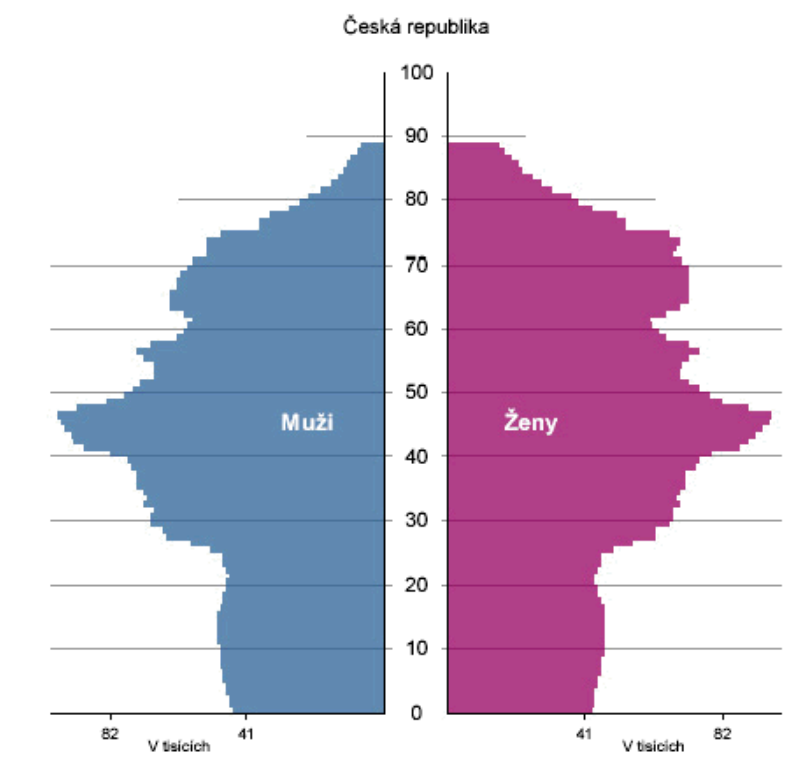
Stárnutí v demografickém smyslu se naopak týká celé populace a oproti jednotlivci může stárnoucí populace omládnout zvýšením podílu mladých věkových skupin. K demografickému stárnutí dochází v důsledku změn v charakteru demografické reprodukce a mění se při něm zastoupení dětské a postreprodukční složky v populaci. Může být vyvoláno dvěma faktory. Prvním je relativní zpomalení růstu mladších věkových skupin, které je většinou výsledkem poklesu úrovně plodnosti a porodnosti. Tento typ stárnutí se nazývá "stárnutí v základně věkové pyramidy". Druhým faktorem je zrychlení růstu počtu osob ve starším věku, které je důsledkem rychlejšího snižování měr úmrtnosti ve vyšším věku. To vede k prodlužování naděje dožití a tím k častějšímu dožívání se vyššího a vysokého věku. V tomto případě jde o typ "stárnutí ve vrcholu věkové pyramidy". Obvykle však oba uvedené typy probíhají současně (www.demografie.cz).

Demografický trend tedy předpokládá, že podíl lidí starších 64 let na celkové populaci v dlouhodobém měřítku poroste. V návaznosti na tento fakt vzroste také podíl starších lidí na celkovém počtu turistů. Díky vlivům různých faktorů, jako je například stále se zlepšující zdravotní péče, zřejmě podíl turistů – seniorů poroste rychleji než podíl očekávaný na základě demografického trendu. Navíc ti lidé, kteří v současné době patří k mladší skupině obyvatel a aktivně cestují, pravděpodobně budou chtít cestovat i v pozdějším věku a zvýší tak počty turistů (Česká centrála cestovního ruchu).

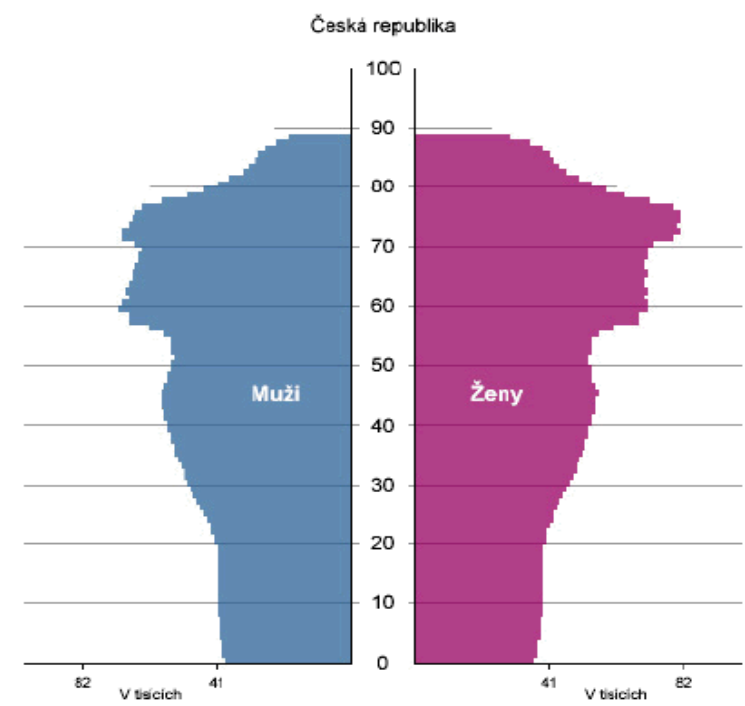
V Austrálii, Kanadě, Novém Zélandu a ve Spojených státech tvoří počet seniorů (ve věku 60 plus a mínus) až třetinu dospělé populace v každé z těchto zemí a tento podíl roste.

Mnoho těchto seniorů mají chuť a prostředky k cestování pro potěšení a vzdělávání (www.ttrworld.com).

Na následujících grafech (obrázek 1 a 2) je možné si prohlédnout prognózované věkové složení obyvatelstva v letech 2020 a 2050. Nadále je zřejmý trend stárnutí populace. Zatímco v roce 2020 budou nejpočetnější skupinou obyvatelstva lidé ve věku kolem 45 let, o 30 let později se tato věková hranice posune mnohem výše. Jednou z nejpočetnějších skupin obyvatel se podle odhadů stanou šedesátníci a sedmdesátníci. Při porovnání uvedených grafů lze také vyčíst celkovou klesající porodnost. Dnes je asi 10 procent populace nad šedesát starší než osmdesát let. Toto číslo vzroste do roku 2050 na plných 25 procent," říká poselství generálního tajemníka OSN Kofi Annana“ (www.ct24).

Obrázek 2. Věková skladba obyvatelstva v roce 2020 (Český statistický úřad).

Obrázek 3. Věková skladba obyvatelstva v roce 2050 (Český statistický úřad).

2.5 Národní program podpory cestovního ruchu

Hlavním cílem Národního programu podpory cestovního ruchu je vytvořit nástroj, který efektivním způsobem přispěje k rozvoji cestovního ruchu pro všechny.

V roce 2010 byl schválen Národní program podpory cestovního ruchu na roky 2010-2013, jehož zaměřením v roce 2010 byl podprogram Cestovní ruch pro všechny.

Podprogram byl zaměřený na tvorbu nových produktů domácího cestovního ruchu, včetně marketingové podpory nově vytvořených produktů a také na vytvoření podmínek pro realizaci nových produktů domácího cestovního ruchu ve vztahu k cestovnímu ruchu pro všechny (např. bezbariérový přístup, dětská herna, dětský koutek, mobilní bazén, vybavení třídy pro školy v přírodě apod.); maximálně do 20 % z celkových způsobilých výdajů projektu. Podpora je poskytována formou dotace, která může dosáhnout maximální výše 50 % celkových způsobilých výdajů akce (www.mmr.cz).

Pro rok 2011 je nový podprogram Cestování dostupné všem, který je zaměřen na 2 oblasti podpory:

- rekonstrukci/vybudování odpočívadel, center služeb pro turisty a hygienického zázemí pro pěší, cyklisty a handicapované turisty podél pěších tras, naučných stezek, cyklotras a zdrojových tras pro zvýšení návštěvnosti včetně marketingu vytvořených produktů cestovního ruchu.
- zpřístupnění atraktivit cestovního ruchu (musí se jednat o atraktivity nadregionálního a regionálního významu, případné atraktivity ležící v blízkosti pěších tras, naučných stezek, cyklotras a dálkových mezinárodních cyklotras). Projekty vztahující se k dopravě musí být zaměřené na ochranu životního prostředí a podporu ekologicky šetrných forem cestovního ruchu (rozvoj ekologicky šetrné dopravy v místě atraktivity, doprava do místa atraktivity a doprava v rámci atraktivity) včetně marketingu vytvořených produktů cestovního ruchu. Podporovány budou i aktivity zajišťující lepší orientaci po atraktivitách cestovního ruchu pro handicapované (sluchově, zrakově postižené apod).

Příjemci dotací jsou podnikatelské subjekty a podpora je poskytována formou dotace, která může dosáhnout maximální výše 50 % celkových uznatelných výdajů akce (www.mmr.cz).

Oba podprogramy jsou zaměřeny na:

- děti a mládež
- rodiny s dětmi s nízkými příjmy
- zdravotně handicapovaní
- senioři

Projekt CALYPSO

Spadá pod sociální cestovní ruch, který umožňuje jet na dovolenou co největšímu počtu lidí. Velká část evropské populace nemá dostatek prostředků, aby mohla cestovat. Projekt CALYPSO by měl tento problém vyřešit tak, že umožní čtyřem sociálním skupinám:

- mladým lidem

- seniorům
- zdravotně postiženým a rodinám v tíživé situaci,

vyjet mimo sezónu na dovolenou do zahraničí. Místopředseda Tajani je přesvědčen, že všichni občané EU by měli mít příležitost poznávat jiné země a kultury: „Podle mě mají občané EU morální právo využívat služeb cestovního ruchu. Toto právo je zvláště zdůrazněno v Celosvětovém etickém kodexu Světové organizace cestovního ruchu při OSN.“

Projekt CALYPSO by mohl zvýšit zaměstnanost v EU, prodloužit turistickou sezonu, umožnit všem využívat služeb cestovního ruchu, posílit evropské občanství, povzbudit ekonomickou aktivitu a růst v Evropě a zlepšit výkon místních ekonomik prostřednictvím rozvoje sociálního cestovního ruchu (www.europa.eu).

3 CÍLE A ÚKOLY PRÁCE

Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat účast na cestovním ruchu u cílové skupiny seniorů. Pro splnění tohoto cíle byly určeny i dílčí cíle a úkoly.

Dílčí cíle:

- Důvody proč senioři cestují/za jakým účelem
- Důvody proč necestují
- Jak často a na jak dlouho
- Jaké mají potřeby/požadavky
- Jakým způsobem nejčastěji cestují
- Který informační zdroj využívají nejčastěji
- Důležitost realizace sportovní aktivity

Úkoly práce

- Zajištění osob participující na výzkumu
- Realizace dotazníkového šetření
- Zpracování a vyhodnocení dat

4 METODIKA

Pro splnění hlavního i dílčích cílů práce byly použity následující metody:

- Sekundární analýza - tato metoda vychází z dat, které již byly publikovány v literatuře, na internetu.
- Matematicko - statistická metoda - vychází z předpokladu, že vše, co existuje, existuje v nějakém množství. Pracuje s čísly, procenty, grafy.
- Introspektivní metoda - opírá se o vlastní znalosti, zkušenosti, poznatky z dané šetřené oblasti na základě účasti v prostředí či nějakém společenském procesu.

Hlavní výzkumnou technikou bylo dotazníkové šetření, které umožňuje poměrně snadno, rychle, ekonomicky nenáročně získat informace od většího počtu respondentů.

Výhody dotazníku:

- relativně málo nákladný
- časově úsporný (při výzkumu i zpracování)
- málo náročný na počet výzkumníků
- snadno opakovatelný
- poskytuje možnost rozmyslet si odpověď
- zajišťuje standardnost situace (pořadí a formulace otázek)
- umožňuje i nepřímý kontakt (pozorování), (Čihovský, 2006, 14).

Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo popsat účast na cestovním ruchu u cílové skupiny seniorů a zjistit, jak se mění cestování s vyšším věkem. Po zjištění výzkumných otázek se provedlo vyhodnocení a následně byly porovnány dvě věkové kategorie (55-65 let) a (65 a více).

Během šetření bylo celkem osloveno 80 respondentů ze tří fakult Univerzity Palackého v Olomouci. Velkým překvapením, byla celková ochota a chuť poskytnout odpovědi na sdělené otázky.

Dotazník

Předkládaný dotazník (viz. příloha č. 1) má 25 otázek včetně identifikačních, všechny otázky jsou zpracovány na 4 stranách A4 a jsou rozděleny do 2 částí (první část zkoumá danou problematiku a druhá část je identifikační).

První část dotazníku, se dělí na 7 sekcí, které zjišťující informace o seniorech z hlediska:

- cestování
- důležitosti sportovní aktivity
- ubytování
- strava
- zprostředkování pobytu
- investice
- kvalita, pohodlí, bezpečnost

Druhá část obsahuje 4 identifikační otázky, kde se respondenti identifikují formou fakulty, kterou studují. Dále vyplní 3 základní otázky, které zjišťují věk, pohlaví a vzdělání.

V dotazníku je použito 17 uzavřených otázek, 2 polouzavřené, 4 identifikační, 1 otevřená a škálovací otázka.

Charakteristika výzkumného vzorku

Pro dotazníkové šetření byli zvoleni studenti z Univerzity třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci. Dotazník byl předložen na třech fakultách Univerzity třetího věku:

- Přírodovědecká fakulta
- Filosofická fakulta
- Fakulta tělesné kultury

Velkým překvapením pro mne byla celková ochota, chuť a nadšení k spolupráci na všech fakultách. Studium univerzity třetího věku je zájmové vzdělávání, které je primárně určeno osobám vyššího věku, mohou se do něj ovšem přihlásit i osoby padesátileté. Zájemci

musí splňovat minimálně dosažené základní vzdělání, vysokoškolské vzdělání tedy není nutné. Pro přijetí není vyžadováno vyplnění testu, ani splnění ústního pohovoru.

Organizace a způsob realizace

Výzkum byl připravován od 1. 3. do 1. 4. 2011.

Realizace proběhla od 12. 4. do 11. 5. 2011.

Fáze přípravy a realizace

1. fáze - výběr respondentů
2. fáze - zpracování dotazníku
3. fáze - realizace dotazníkového šetření
4. fáze zpracování dat

Vyplnění dotazníků bylo dobrovolné a anonymní, z 80 předložených dotazníků jich bylo vyplněno celkem 80, a to z důvodu celkové ochoty a spolupráce studentů z Univerzity třetího věku. Vyplnění dotazníků probíhalo po vysvětlení organizačních pokynů v hodinách výuky. Respondentům byl poskytnut čas 15-20 min. Dotazníky byly předkládány respondentům postupně od druhé půlky měsíce dubna do první půlky měsíce května. Kompletní vyplnění a vrácení se uskutečnilo v průběhu měsíce květen 2011.

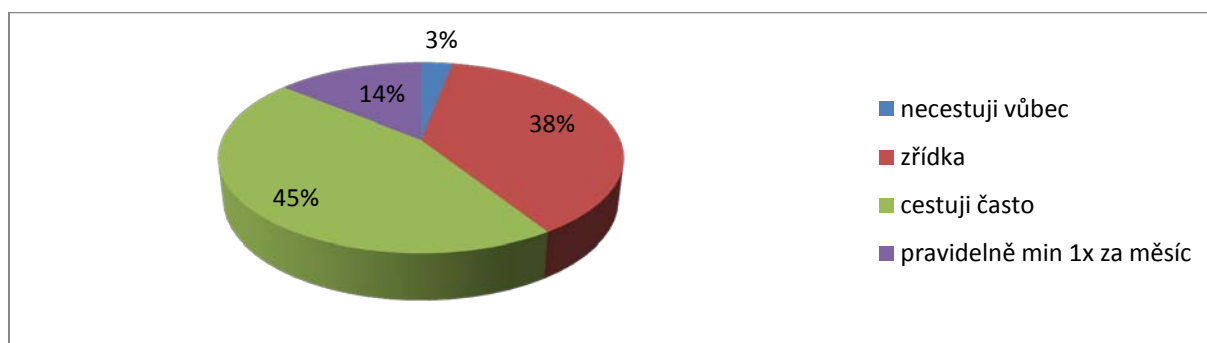
5 VÝSLEDKY

Dotazník obsahuje 25 otázek a jsou rozděleny do dvou částí (první část zkoumá danou problematiku, druhá část je identifikační). Senioři byli z důvodu komparace rozděleni na dvě věkové kategorie (55-65) a (65 a více).

Výsledky jsou prezentovány formou tabulek a grafů.

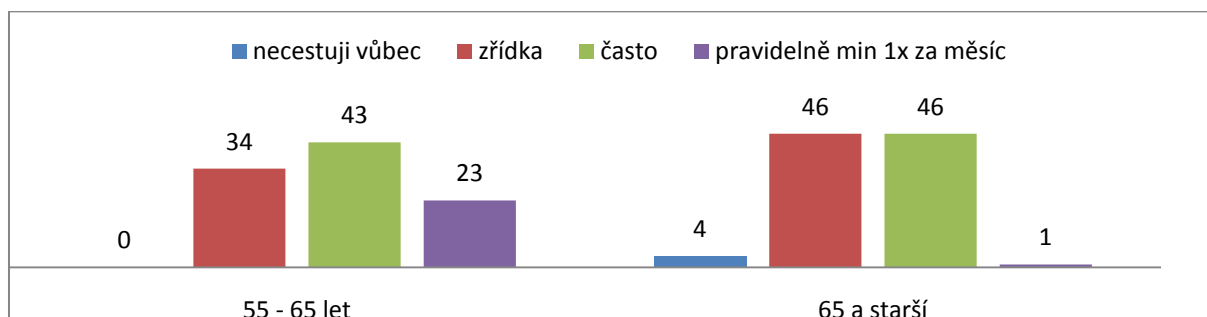
1. Jak často cestujete? (dlouhodobý pobyt min 2 noci)

Tato otázka se řadí do sekce cestování a měla za úkol zjistit, jak často senioři cestují na dlouhou dobu, delší pobyt minimálně dva noci.

Obrázek 4. Dlouhodobé cestování seniorů

Na otázku jak často senioři cestují (dlouhodobý pobyt), odpovědělo 62 seniorů, z toho 45 % cestuje často, 38 % cestuje zřídka, 14 % min 1x za rok a pouze 3 % seniorů necestují vůbec.

Obrázek 5. Komparace dvou věkových skupin pomocí otázky č. 1.

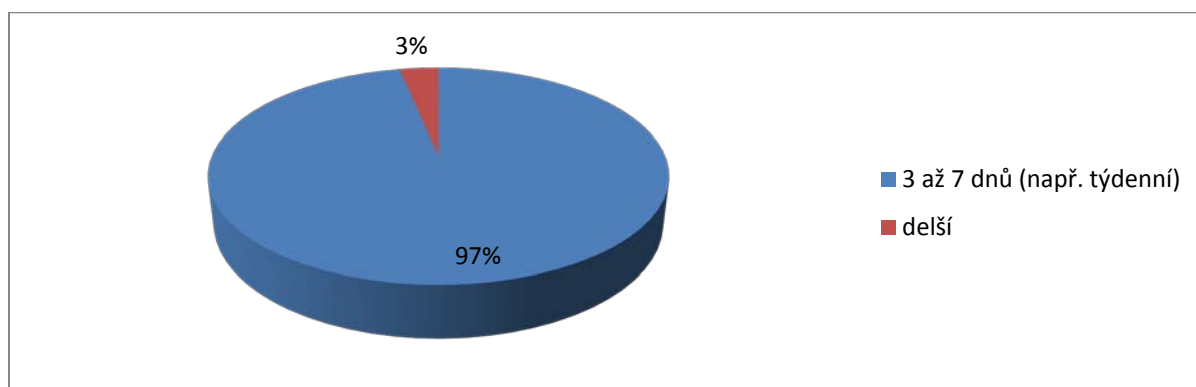
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že z první věkové skupiny (55-65 let) cestuje 43 % často, 34 % cestuje zřídka a 23 % cestuje pravidelně.

Z druhé věkové skupiny (65 a starší) vyplývá, že 46 % cestuje často, 46 % cestuje zřídka, 4% cestují pravidelně 1x do měsíce a 4 % necestuje vůbec.

Při porovnání zjistíme, že jak starší, tak mladší skupina cestuje na dlouhodobé pobyty často.

2. Jak dlouhý je váš pobyt? (otázka č. 2 se vztahuje k otázce č. 1)

Tato otázka měla za cíl zjistit, jak dlouhý je pobyt seniorů, kteří cestují na delší dobu (min dva noci).

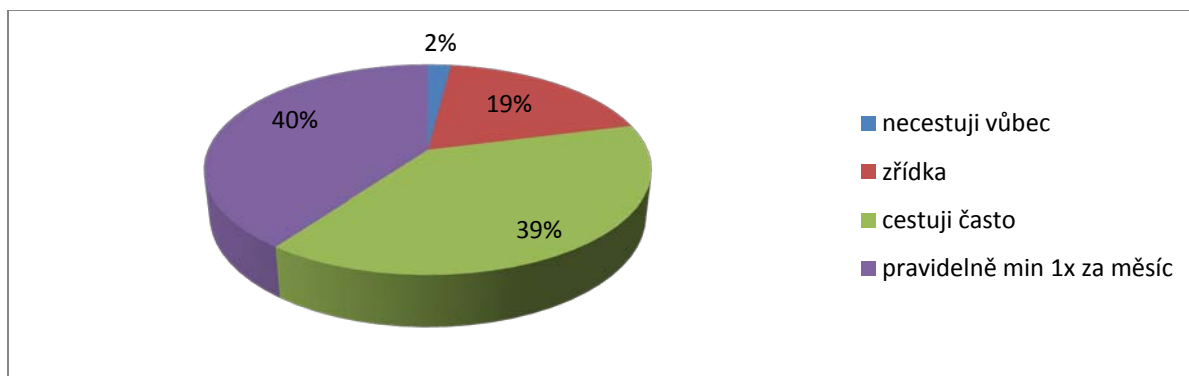

Obrázek 6. Jak dlouhý je pobyt seniorů (dlouhodobý pobyt min 2 noci)

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že pouze u 3 % seniorů je pobyt delší než jeden týden. U 97 % seniorů je pobyt dlouhý 3 až 7 dnů.

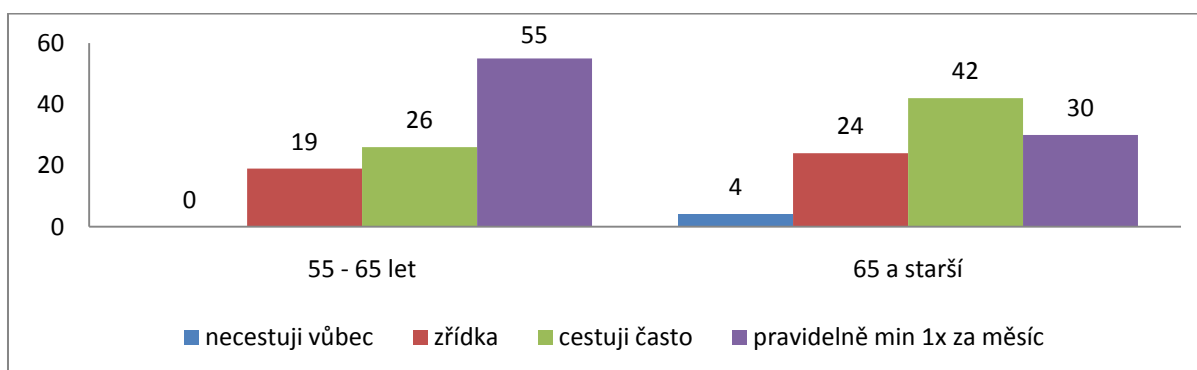
3. Jak často cestujete? (krátkodobý pobyt bez noclehu nebo s 1 přenocováním)

Úkolem této otázky bylo zjistit, jak často senioři cestují na krátkou dobu. (zahrádkaření, jednodenní výlety atp.)

Obrázek 7. Krátkodobé cestování seniorů

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 39 % seniorů cestuje na krátkou dobu často, 40 % seniorů cestuje pravidelně min 1x za měsíc, 19 % cestuje zřídka a pouze 2 % necestuje vůbec.

Obrázek 8. Komparace dvou věkových skupin prostřednictvím otázky č. 3

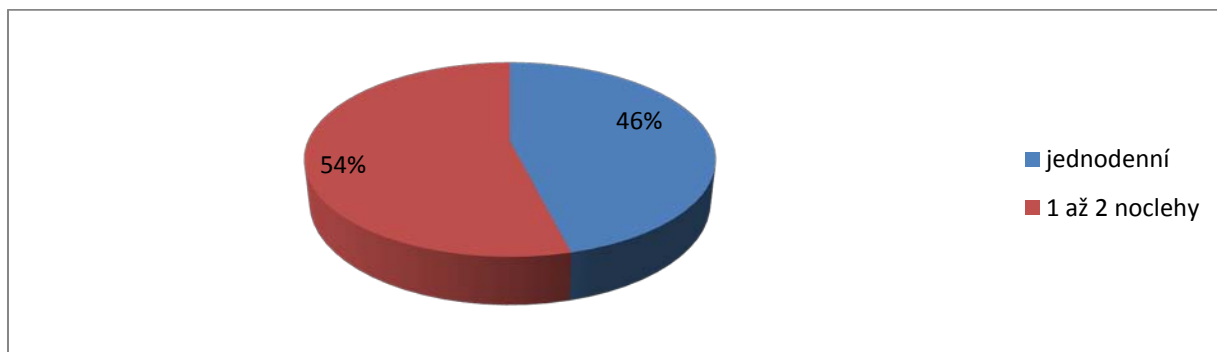
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že více jak půlka seniorů z mladší věkové skupiny (55-65 let) cestuje pravidelně 1x za měsíc (55 %), často cestuje 26 % seniorů a zřídka cestuje 19% seniorů.

Ze starší věkové skupiny (65 a více) vyplývá, že 42 % seniorů cestuje na krátkodobé pobyty často, zřídka cestuje 24 % seniorů, pravidelně 1x do měsíce cestuje 30 % seniorů a pouze 4 % necestuje vůbec.

Z porovnání obou seniorských skupin zjistíme, že obě skupiny opět cestují i přes svůj vysoký věk na krátkodobé pobyty často, ale častěji 1x za měsíc cestuje mladší skupina.

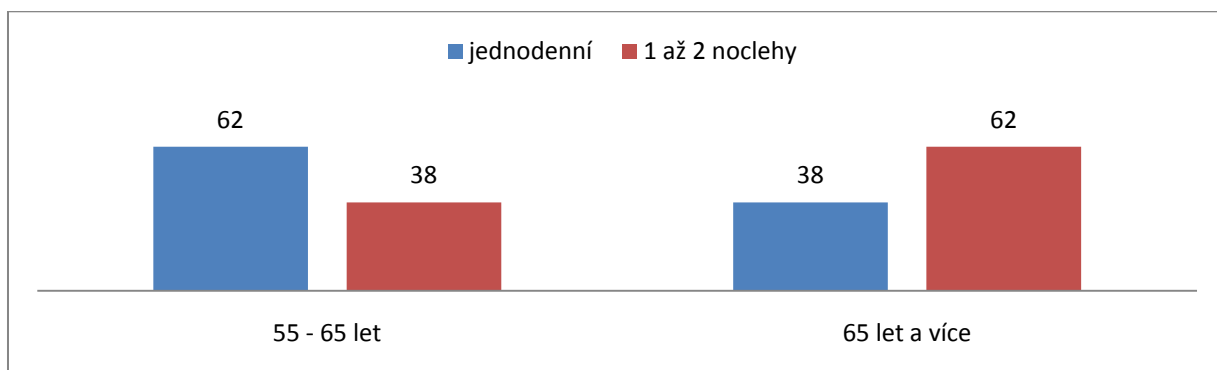
4. Jak dlouhý je váš pobyt? (otázka č. 4 se vztahuje k otázce č. 3)

Úkolem této otázky bylo zjistit, jak dlouhý je pobyt seniorů, kteří cestují na krátkou dobu.

Obrázek 9. Jak dlouhý je pobyt seniorů (krátkodobý pobyt)

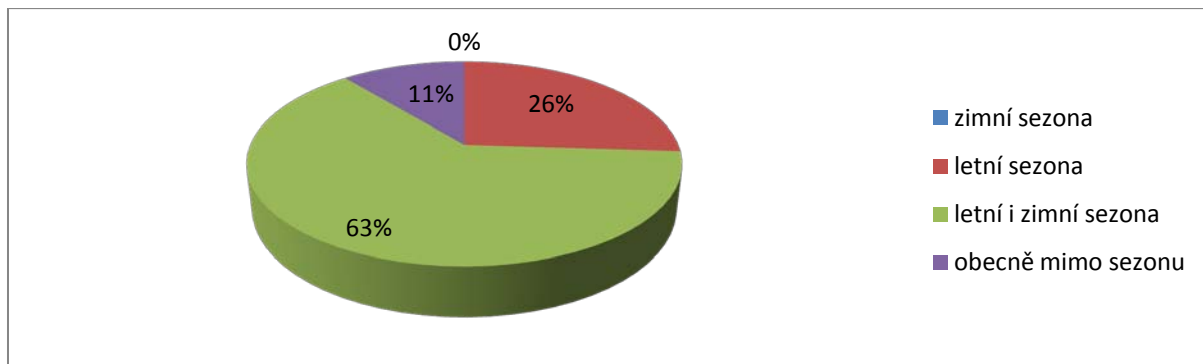
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že více jak půlka z dotazovaných seniorů cestuje krátkodobě na 1 až 2 noci, zbývajících 46 % seniorů cestuje jednodenně.

Obrázek 10. Komparace dvou věkových skupin (krátkodobý pobyt)

Z grafu vyplývá, že starší skupina cestuje častěji na víkendové pobyty, oproti mladší skupině.

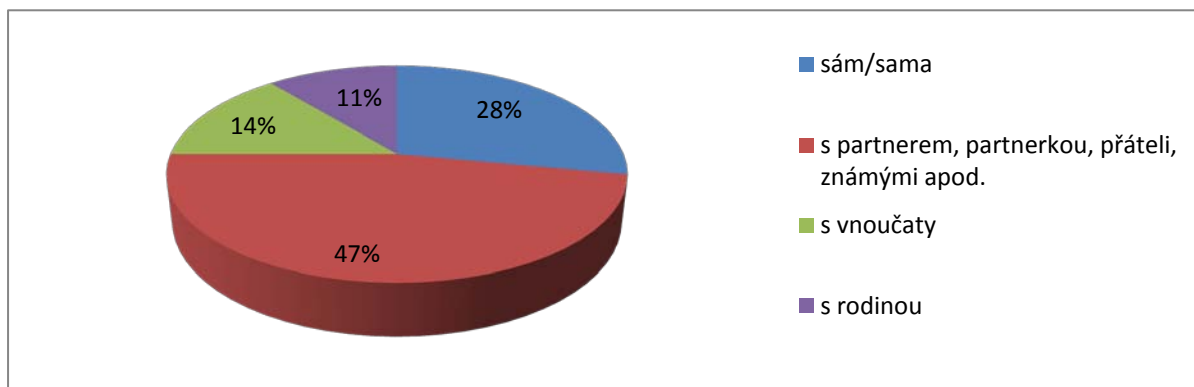
5. V jakém období cestujete nejčastěji?

Obrázek 11. Období seniorského cestování

Z grafu vyplývá, že poměrně velký počet seniorů cestuje nejčastěji v letní a zimní sezoně. Jedna třetina z dotazovaných spíše preferuje letní sezonu a zbývajících 11 % zimní sezonu. Obecně mimo sezonu nepreferuje žádný senior.

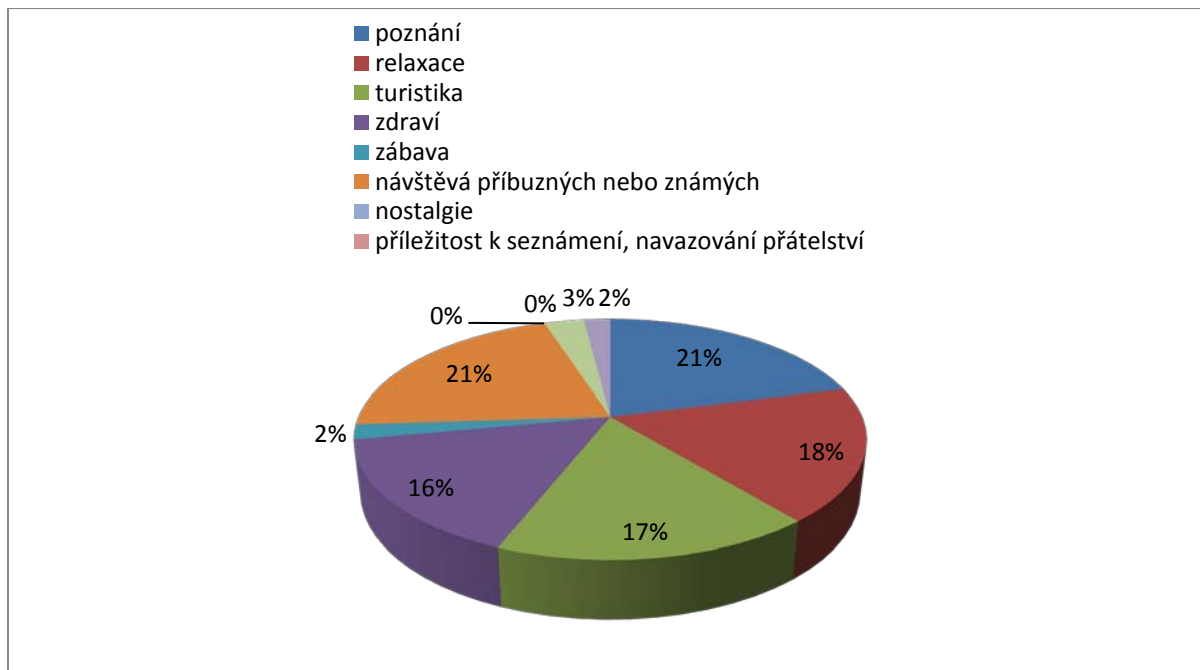
6. S kým cestujete?

Obrázek 12. S kým senioři cestují

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že necelá půlka z dotazovaných seniorů cestuje s partnerkou, partnerem, přáteli, známými. Zbýlá část cestuje buď s rodinou, vnoučaty nebo sami.

7. Z jakého důvodu nejčastěji cestujete?

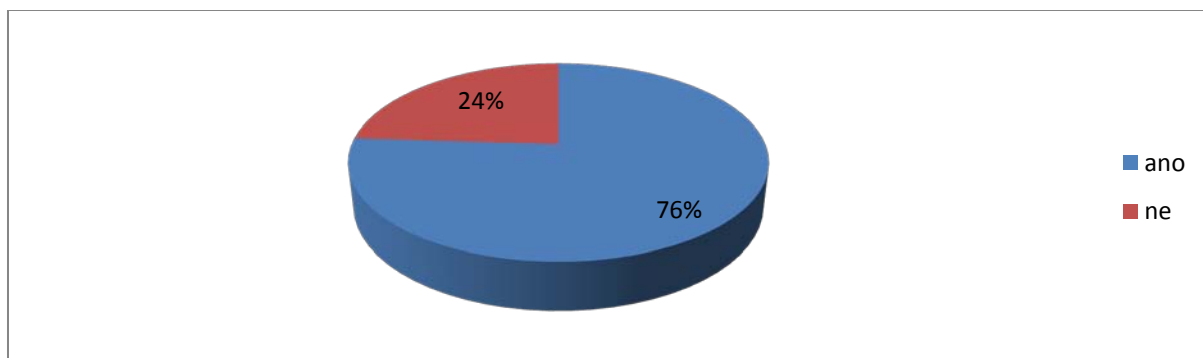

Obrázek 13. Z jakého důvodu senioři cestují

Z grafu vyplývá, že senioři nejvíce cestují za poznáním (historie, kultura, architektura apod.) a za příbuzenstvím, to se týká spíše starší skupiny seniorů. Dále za relaxací (rekreace, pobyt v přírodě) cestuje celých 18%. 17% cestuje za turistikou a sportem (pěší túry, vodáctví, cykloturistika), 16% se vydává za zdravím (lázeňství, rehabilitace atp.) 2% za nostalgii, 2% z jiných důvodů (moře), pouze 3% zastávají zahrádkaření a chataření.

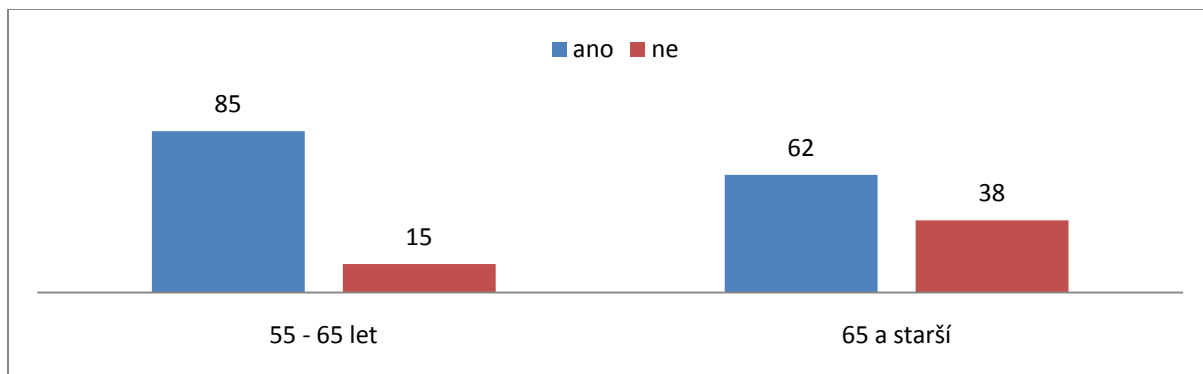
8. Je pro vás důležité možnosti realizace sportovní aktivity?

Tato otázka si klade za cíl zjistit, zda je pro seniory důležité možnosti realizace sportovní aktivity. Otázka se řadí do sekce důležitosti sportovní aktivity.

Obrázek 14. Důležitost možnosti sportovní aktivity

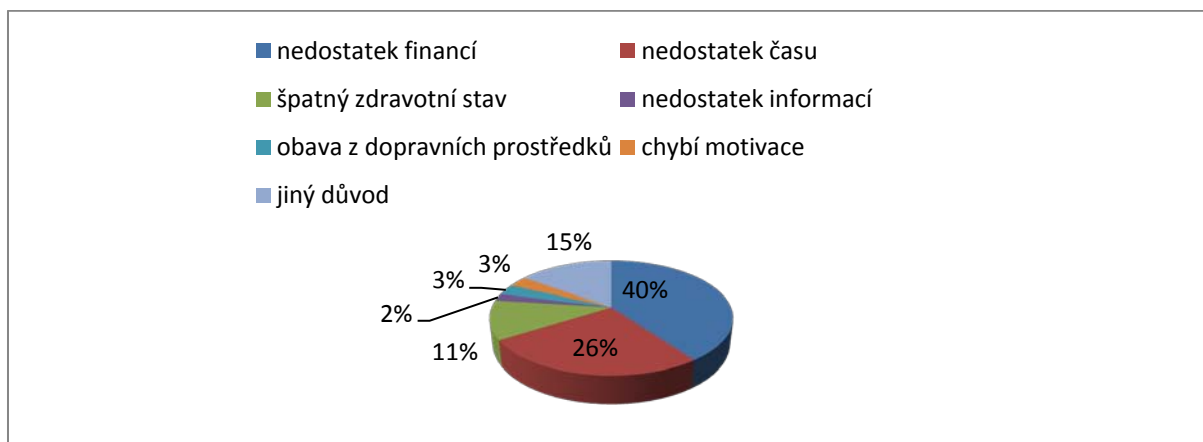
Z grafu jednoznačně vyplývá, že celých 76 % seniorů vyžaduje možnost sportovní aktivity.

Obrázek 15. Komparace dvou věkových skupin prostřednictvím otázky č. 8

Z grafu vyplývá, že jednoznačně mladší skupina seniorů vyžaduje možnost sportovní aktivity, celých 85 % seniorů a pouze 15 % se obejde bez sportu. Starší skupina vyžaduje sportovní aktivity méně, ale přesto celých 62 % sportovní aktivitu preferuje a zbývajících 38 % seniorů důležitost sportovní aktivity nevyžaduje.

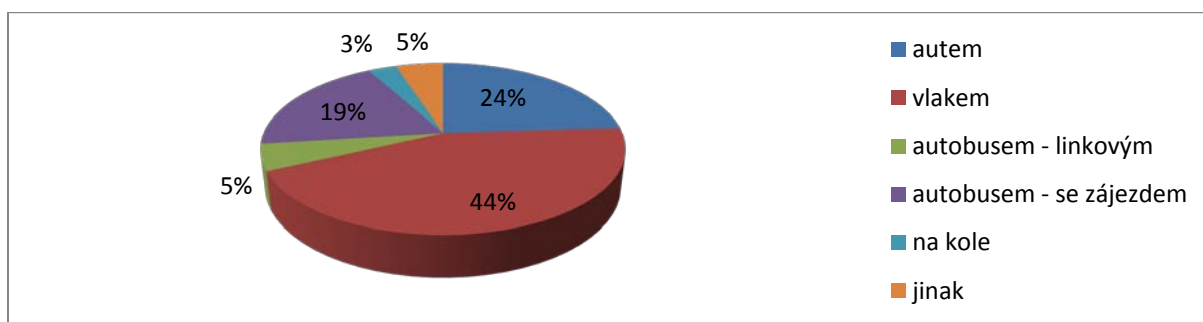
9. Z jakého důvodu nejčastěji necestujete?

Obrázek 16. Z jakého důvodu senioři nejčastěji necestují

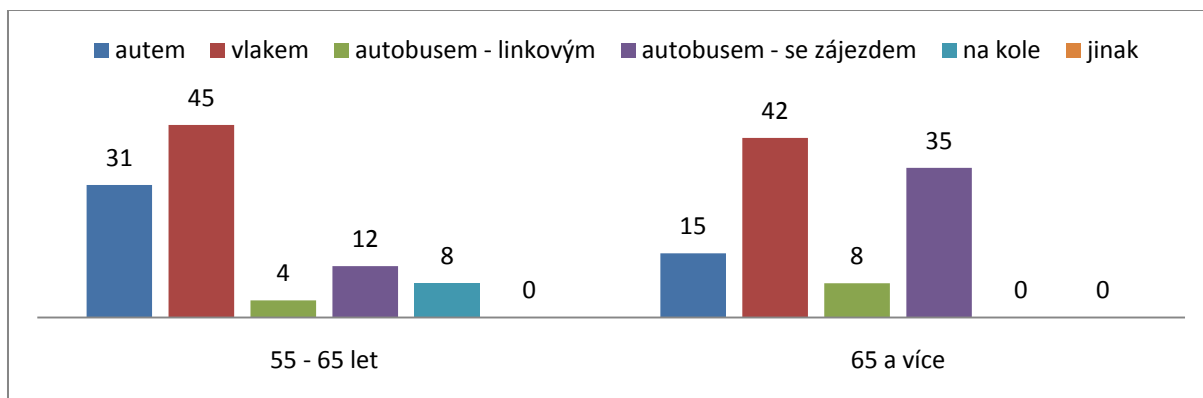
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že celých 40 % seniorů necestuje z důvodu nedostatku financí, 26 % seniorů necestuje z důvodu nedostatku času, 15 % seniorů má jiný důvod, nejčastější důvody – nesouhlas partnera, pohodlnost, někdo musí hlídat dům a zdravotní stav manžela, tato odpověď se nejčastěji objevovala u starší skupiny seniorů.

10. Jakým způsobem nejčastěji cestujete?

Obrázek 17. Cestování seniorů

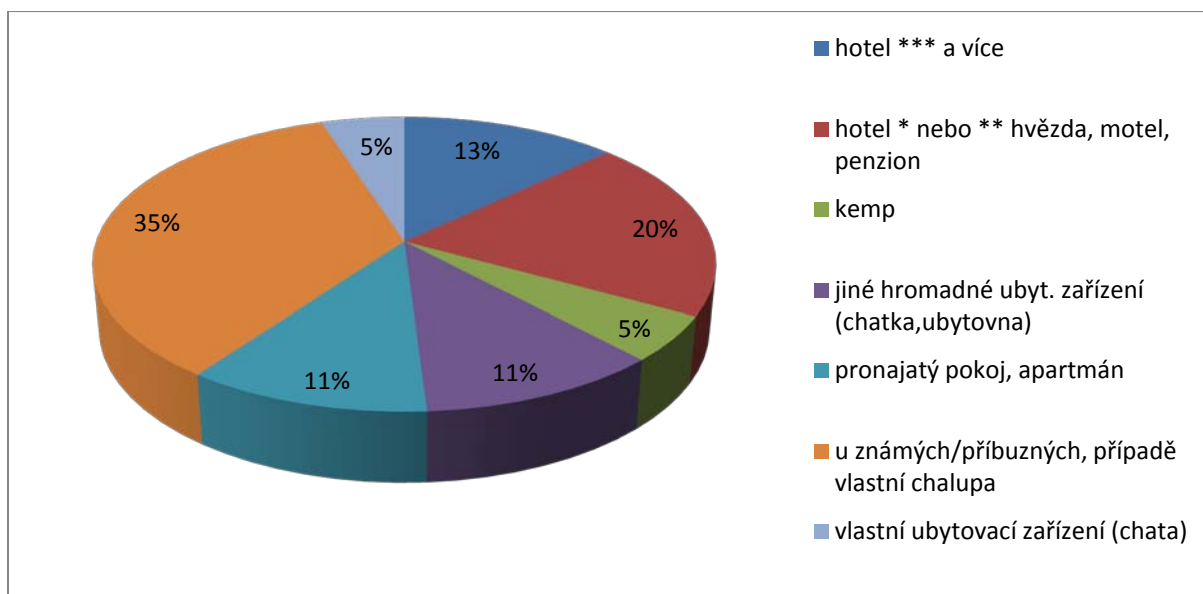
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že necelá půlka 44 % seniorů cestuje vlakem. 24 % seniorů cestuje automobilem, 19 % zaujímá autobus (se zájezdem), 5 % jezdí autobusem linkovým, 3 % využívají jízdní kolo a 5 % cestuje jinak - nejčastěji letadlem.

Obrázek 18. Komparace dvou věkových skupin prostřednictvím otázky č. 10

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že překvapivě obě věkové skupiny nejvíce využívají vlak. Mladší skupina využívá častěji automobil a bicykl, méně potom využívá autobusy, jak linkové, tak se zájezdem. Starší skupina seniorů využívá častěji autobusy, jak linkové, tak se zájezdem, méně využívá s porovnáním s mladší skupinou bicykl a automobil.

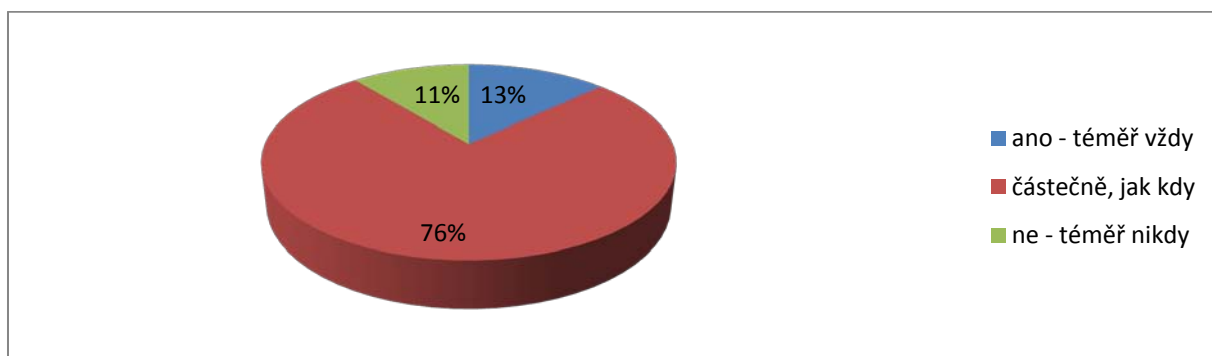
11. Kde jste nejčastěji ubytován (a)?

Obrázek 19. Ubytování

Z výše znázorněného grafu vyplývá, že největší počet seniorů 35 % je ubytováno u známých, příbuzných, popřípadě na vlastní chalupě. 20 % je ubytováno v hotelu s jednou, nebo dvěma hvězdami, 13 % je ubytováno v hotelu se třemi hvězdami a výše, 11 % má pronajatý pokoj, nebo apartmán, dalších 11 % je ubytováno v turistické chatce, 5 % má vlastní ubytovací zařízení a dalších 5 % je ubytováno v kempu.

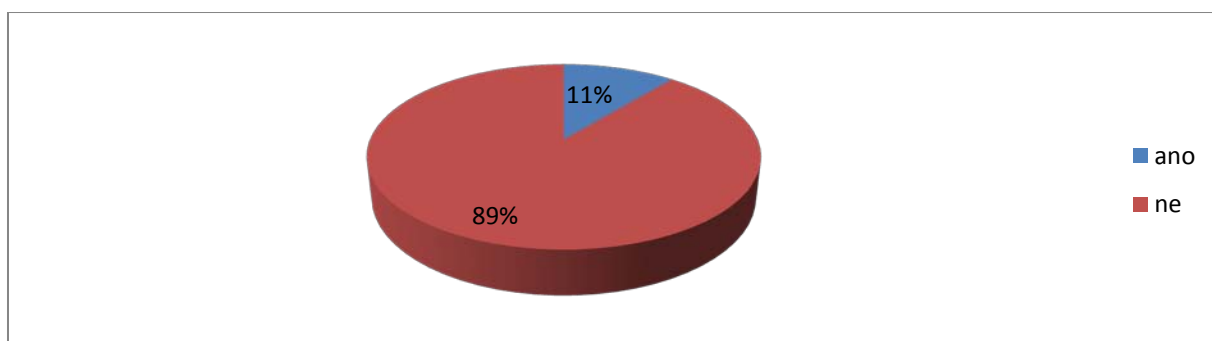
12. Stravujete se v restauračním zařízení?

Obrázek 20. Strava v restauračním zařízení

Celých 76 % seniorů se částečně stravuje v restauračním zařízení, 13 % se stravuje téměř vždy v restauračním zařízení a 13 % téměř nikdy.

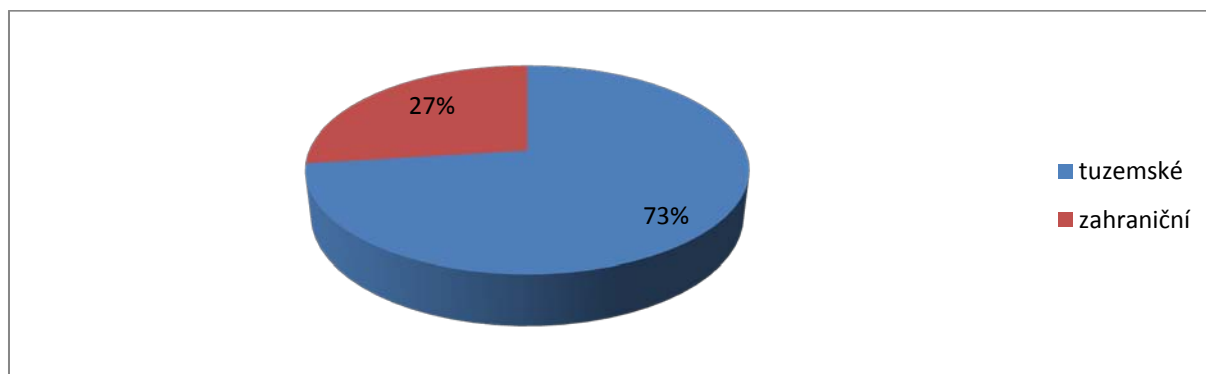
13. Máte specifické stravovací návyky?

Obrázek 21. Specifické návyky seniorů

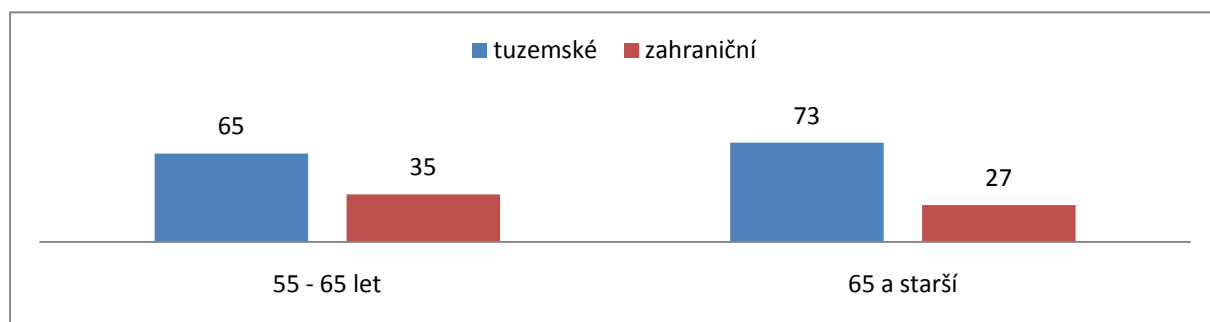
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 89 % seniorů nemá specifické stravovací návyky. Pouze 11 % seniorů má specifické stravovací návyky z důvodu diabetické diety, zdravého stravování a vegetariánství.

14. Preferujete tuzemské nebo zahraniční cestování?

Obrázek 22. Tuzemské nebo zahraniční cestování seniorů

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 27 % seniorů dává přednost zahraniční dovolené. Z anketního šetření dále bylo zjištěno, že 73 % seniorů preferuje tuzemskou dovolenou z důvodu krásy naší země, je tu stále co objevovat, cenové dostupnosti, neznalosti jazyka a špatného zdravotního stavu.

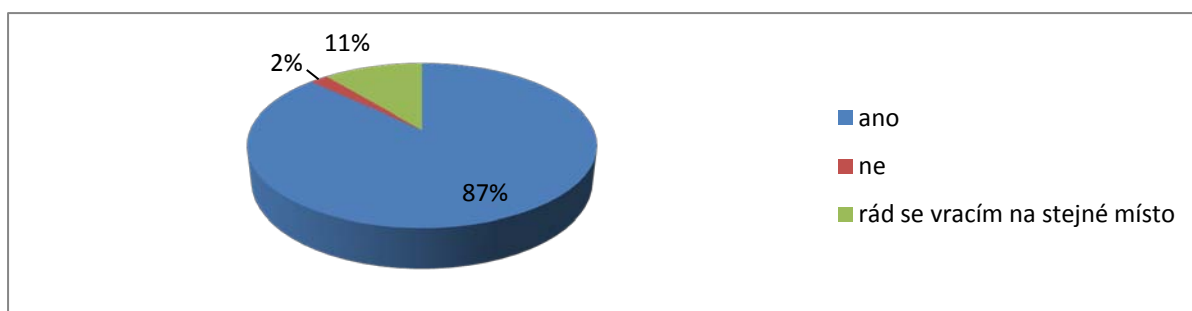
Obrázek 23. Komparace tuzemského a zahraničního cestování seniorů

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že mladší skupina seniorů cestuje do zahraničí častěji, než starší skupina seniorů. Z anketního šetření dále bylo zjištěno, že starší skupina

seniorů preferuje s porovnáním s mladší skupinou seniorů tuzemskou dovolenou z důvodu krásy naší země, cenové dostupnosti, neznalosti jazyka a špatného zdravotního stavu.

15. Poznáváte rádi nová místa?

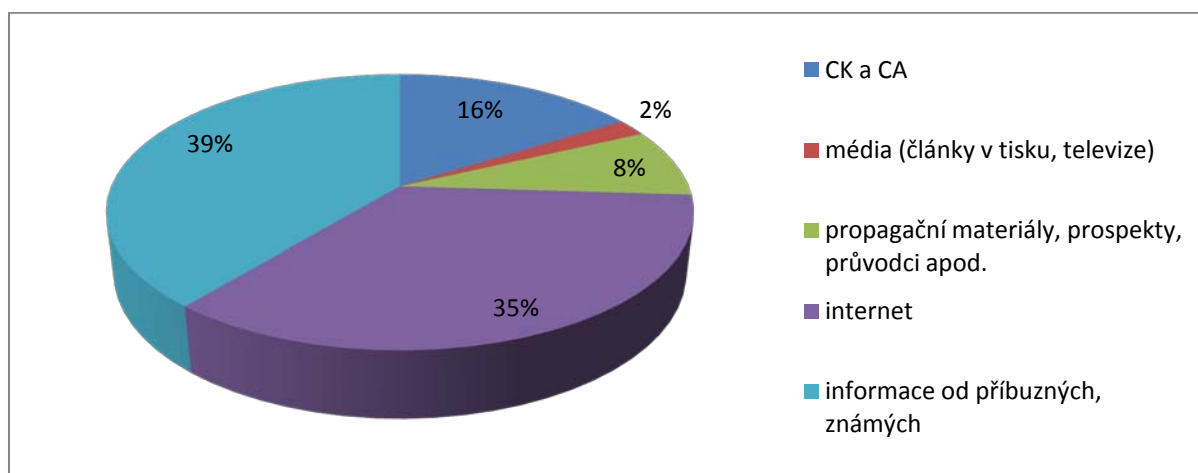
Tato otázka má za úkol zjistit, zda senioři rádi poznávají nová místa a zda se rádi vracejí na stejné místo.

Obrázek 24. Poznávání nových míst

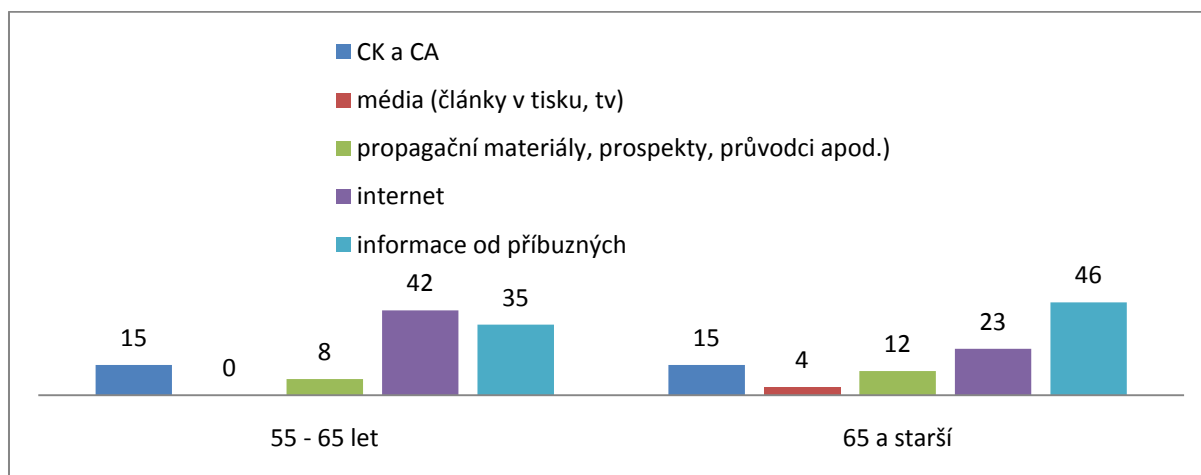
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že celých 87 % seniorů rádo poznává nová místa, 11 % se rádo vrací na stejné místo a pouze 2 % seniorů neradi poznávají nová místa.

16. Který informační zdroj využíváte nejčastěji?

Obrázek 25. Informační zdroje seniorů

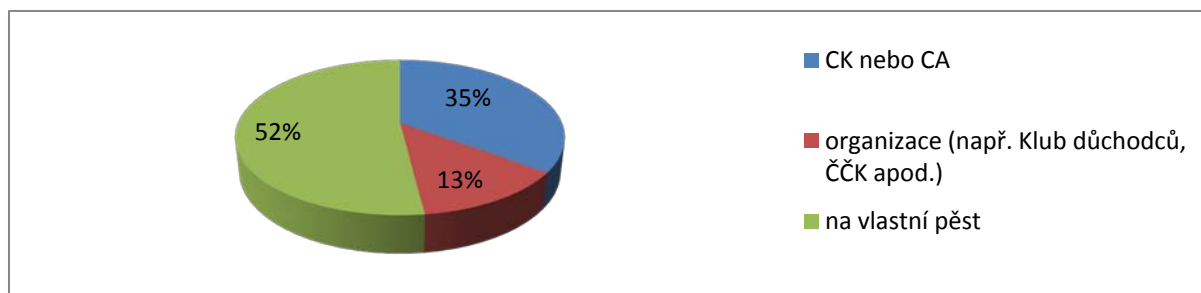
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že nejvíce využívají senioři informace od příbuzných, 35 % seniorů využívá jako informační zdroj internet, 16 % využívá cestovní kanceláře a cestovní agentury, 8 % využívá propagační materiály, prospekty, průvodci apod. a pouze 2 % využívají média (články v tisku, televize).

Obrázek 26. Komparace informačních zdrojů

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že starší skupina využívá nejčastěji jako informační zdroj informace od příbuzných a známých (46 %), internet využívá 23 %, cestovní kanceláře, cestovní agentury 15 % a nejméně seniorů využívá propagační materiály, prospekty a média. Mladší skupina využívá nejčastěji internet (42 %), informace od příbuzných využívá 35 % seniorů, cestovní kanceláře a cestovní agentury využívá 15 % a nejméně taktéž využívají propagační materiály, prospekty a media.

17. Kdo vám zprostředkovává pobyt?

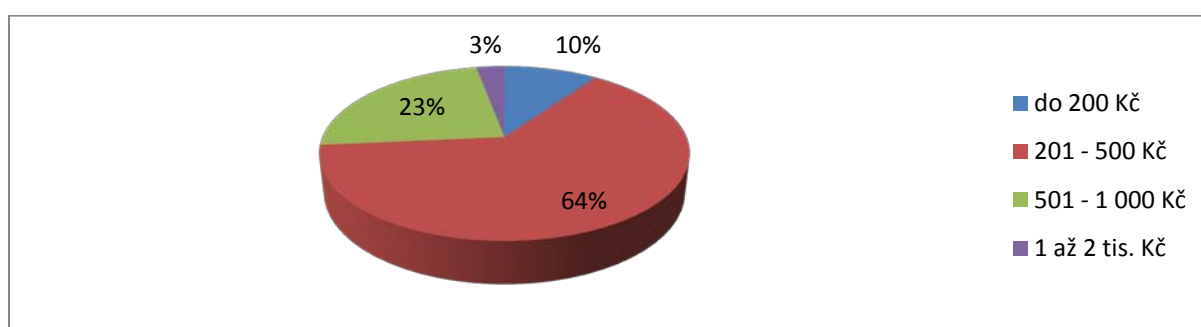

Obrázek 27. Zprostředkování pobytu

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že více jak půlka seniorů 52 % si zprostředkovává pobyt samostatně tzv. na vlastní pěst. 35 % využívá cestovní kanceláře, cestovní agentury a 13 % využívá služby organizací typu ČČK, Klub důchodců apod.

18. Kolik jste ochotni investovat v průměru na osobu a den do cestování?

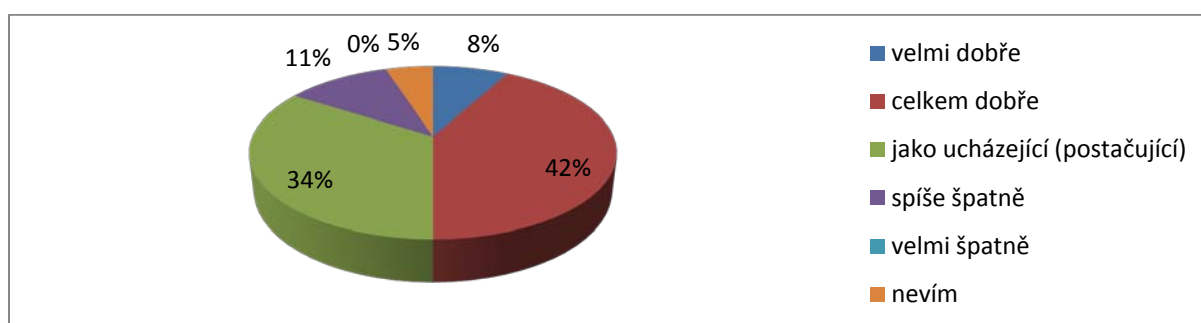
Tato otázka měla za úkol zjistit kolik, investují senioři v průměru na osobu a den do cestování. Odhadem veškeré náklady, včetně dopravy, ubytování, nakupování atp.

Obrázek 28. Seniorská investice do cestování

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 64 % seniorů je ochotna investovat v průměru na osobu a den 200–500 Kč, 23 % seniorů investuje 500–1 000 Kč, 10 % investuje do 200 Kč a pouze 3 % seniorů investuje 1 až 2 tis. Kč.

19. Jak hodnotíte nabídku cestování pro seniory v ČR?

Obrázek 29. Hodnocení nabídky pro seniory v ČR

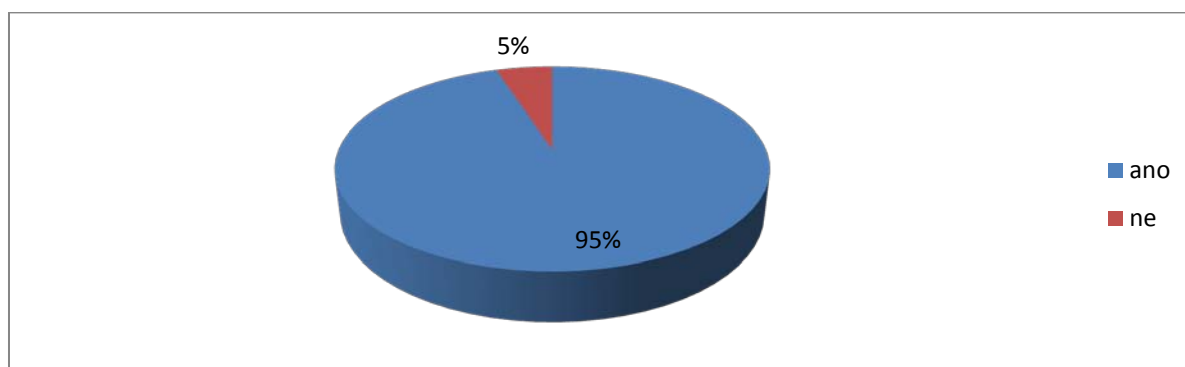
Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 42 % seniorů hodnotí nabídku cestování pro seniory jako celkem dobře, 34 % seniorů vnímá nabídku jako postačující, 11 % hodnotí jako spíše špatně, 5 % se o tuto problematiku nezajímá a pouze 8 % hodnotí nabídku velmi dobře.

19. Co Vám chybí v nabídce cestování pro seniory v ČR?

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že nejvíce chybí seniorům v nabídce:

- příznivější termíny
- a finanční dostupnost
- v balíčcích více relaxačních procedur
- větší výběr nabídky a hlavně informovanost
- více možností (pestrost)
- více poznávacích zájezdů
- možnost víkendových relaxací v létě o prázdninách
- slevy pro seniory
- větší specializace na seniory
- celoroční nabídka, velmi často jsou nabídky jako mimosezónní
- katalogy pro seniory – zahraniční, tuzemské

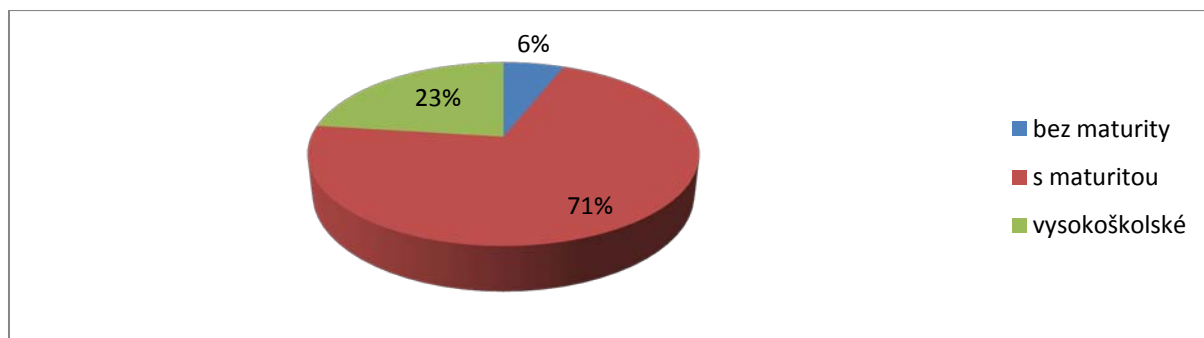
21. Kladete důraz na kvalitu, pohodlí, bezpečnost?

Obrázek 30. Kvalita, pohodlí, bezpečnost

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že téměř většina seniorů klade důraz na kvalitu, pohodlí a bezpečnost.

23. Vzdělání

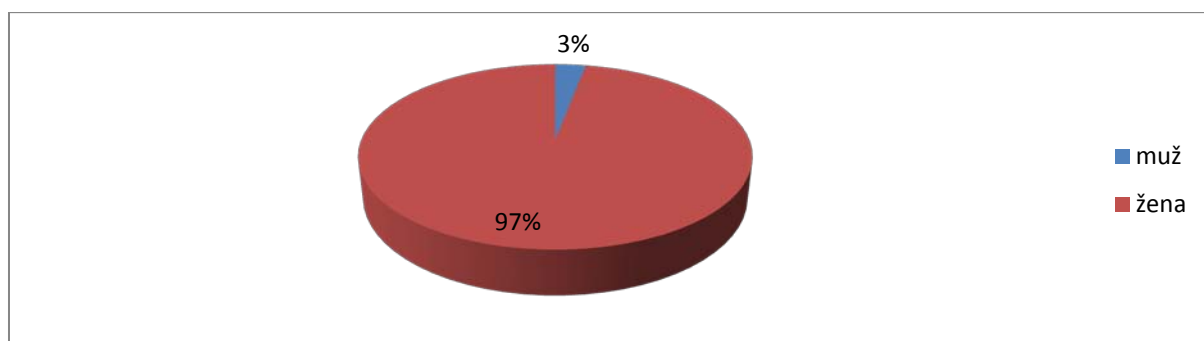

Obrázek 31. Vzdělání

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že 71 % seniorů v dotazníkovém šetření má vzdělání s maturitou, 23 % seniorů má vysokoškolské vzdělání a 6 % vlastní výuční list.

24. Muž, žena

Tato otázka měla za úkol zjistit, kolik mužů a žen v dotazníkovém šetření odpovídalo.

Obrázek 32. Muž, žena

Z výše uvedeného grafu vyplývá, že téměř většina 97 % z dotazovaných byly ženy a pouze 3 % mužů.

6 DISKUZE

Prostřednictvím dotazníkového šetření bylo zjištěno 7 sekcí, které zjišťují informace o seniorech z hlediska cestování, důležitosti sportovní aktivity, ubytování, stravy, zprostředkování pobytu, investice, kvality, pohodlí a bezpečnosti.

V dotazníkovém šetření, se nejednalo o typický vzorek seniorské populace, ale o seniory, kteří studují na Univerzitě třetího věku v Olomouci. Univerzita třetího věku představuje jednu z možností kvalitního naplnění volného času seniorů. Podporuje aktivizaci, zpřístupňuje jim vhodnou formou nové poznatky, vědomosti a dovednosti, které mohou studenti - senioři využívat nejen pro svůj osobní rozvoj. Významnou roli sehrává také možnost sociálního kontaktu s podobně smýšlejícími a věkově blízkými lidmi, navazování nových přátelství, překonávání pocitu osamělosti, izolovanosti či nepotřebnosti, vědomé zpomalování procesu stárnutí a udržování psychické svěžesti. Působí jako prevence nemocí typických ve vyšším věku, podporuje autonomii seniorů, eliminuje jejich sociální exkluzi a do jisté míry je zárukou jejich sociální integrace.

Obecně, z dotazníkového šetření vyplývá, že senioři cestují často, jak na dlouhodobé, tak krátkodobé pobyty. U dlouhodobého pobytu délka pobytu není delší jak 7 dní. Co se týče krátkodobého pobytu, tak dokonce 40 % seniorů cestuje pravidelně 1x za měsíc. Délka pobytu není delší jak 2 noci. Co se sezónnosti týče, tak poměrně velký počet seniorů cestuje nejčastěji v letní i zimní sezoně, celých 63 %. Jedna třetina z dotazovaných spíše preferuje letní sezonu a zbývajících 11 % zimní sezonu, obecně mimo sezonu nepreferuje žádný senior. Necelá půlka z dotazovaných seniorů cestuje s partnerkou, partnerem, přáteli a známými. Zbylá část cestuje buď s rodinou, vnoučaty nebo sami. Nejvíce seniorů cestuje za poznáním (21 %) a návštěvou příbuzných, a známých (21 %). Přes čtvrtinu seniorů cestuje za relaxací (rekreace, pobyt v přírodě), turistikou a sportem (pěší túry, vodáctví, cykloturistika), zdravím (lázeňství, rehabilitace). Nejméně seniorů cestuje za mořem, zahrádkařením, chatařením a nostalgií. Necelá půlka seniorů 44 % cestuje vlakem, zbylá část cestuje automobilem (24 %), autobusem se zájezdem (19 %), nejméně seniorů cestuje autobusem linkovým, letadlem a pouhé 3 % využívají jízdní kolo. Co se ubytování týče, tak největší procento je ubytováno u příbuzných, známých, popřípadě na vlastní chalupě (35 %). Do hotelu s jednou, nebo dvěma hvězdami cestuje 13 % seniorů, pokoj nebo apartmán si pronajímá 11 % seniorů, hromadné turistické ubytování (turistická chatka, ubytovna) preferuje taktéž 11 %, nejméně seniorů má vlastní ubytovací zařízení (5 %) a je ubytováno v kempu (5 %). Téměř většina seniorů (76 %) se částečně stravuje v restauračním zařízení, téměř vždy se stravuje v restauračním zařízení 13

% seniorů a také 13 % seniorů se v restauračním zařízení nestravuje. Specifické stravovací návyky má pouze 11 % seniorů a to z důvodu diabetické diety, zdravého stravování a vegetariánství. Dále bylo z ankety zjištěno, že zahraniční dovolenou preferuje 27 % seniorů, zbylých 73 % preferuje tuzemskou dovolenou, z důvodu krásy naší země, cenové dostupnosti, neznalosti jazyka a špatného zdravotního stavu. Celých 87 % seniorů poznává rádo nová místa, na stejné místo se vrací 11 % seniorů a pouze 2 % nerado poznává nová místa. Za diskuzi určitě také stojí důležitost možnosti realizace sportovní aktivity. Z výsledků vyplývá, že pro 76 % seniorů preferuje důležitost možnosti realizace sportovní aktivity, zbylá část (34 %) sportovní aktivitu nevyžaduje. Co se informačních zdrojů týče, tak 39 % seniorů využívá informace od příbuzných a známých, internet využívá 35 % seniorů, 16 % využívá cestovní kanceláře a cestovní agentury, propagační materiály (prospekty) využívá 8 % a pouze 2 % seniorů využívají média (články v tisku, televize). Více jak půlka z dotazovaných seniorů si pobyt zprostředkovává samostatně (52 %), cestovní kanceláře a cestovní agentury využívá 35 %, organizace typu ČČK, Klub důchodců využívá 13 %. Co se týče investic, tak nejvíce (64 %) seniorů je ochotna investovat v průměru na osobu a den do cestování včetně dopravy, ubytování a nakupování 200-500 Kč, 23 % seniorů je ochotna investovat 500-1000 Kč, 23 % seniorů je ochotna investovat 500-1000 Kč, 10 % je ochotna investovat 200 Kč a pouze 3 % seniorů je ochotna investovat 1 až 2 tis. Kč. Z ankety dále vyplynulo, že 40 % seniorů necestuje z důvodu nedostatku financí, překvapivě 26 % seniorů necestuje z důvodu nedostatku času a 15 % seniorů má jiný důvod (nesouhlas partnera, pohodlnost, zdravotní stav manžela).

Senioři byli rozděleni na dvě věkové skupiny (55-65 let) a (65 a více let) a to z toho důvodu, aby se mohla provést komparace a zjistit rozdíly mezi těmito skupinami. Komparace byla provedena u otázky č. 1, 3, 4, 8, 10, 14, 16 (u zbývajících otázek se komparace neprováděla a to z toho důvodu, protože výsledková část nebyla nikterak zajímavá).

Otázka č. 1 měla za hlavní úkol zjistit, jak často senioři cestují na dlouhodobé pobyty. Po provedení komparace bylo zjištěno, že mladší skupina seniorů cestuje více, ale obě skupiny překvapivě i přes svůj vysoký věk cestují často.

Otázka č. 3 měla za úkol zjistit, jak často senioři cestují na krátkodobé pobyty. Z porovnání obou seniorských skupin zjistíme, že obě skupiny opět cestují i přes svůj vysoký věk velmi často, ale častěji 1x za měsíc cestuje mladší skupina.

Otázka č. 4 měla za úkol zjistit, jak často senioři cestují na krátkodobé pobyty. Z komparace vyplývá, že starší skupina cestuje častěji na víkendové pobyty, oproti mladší skupině.

Otázka č. 8 se řadí do sekce důležitost sportovní aktivity a měla za úkol zjistit, zda je pro seniory důležitá možnost realizace sportovní aktivity. Z výsledků vyplývá, že jednoznačně mladší skupina vyžaduje možnost sportovní aktivity (85 %) a pouze 15 % se obejde bez sportovní aktivity. Starší skupina vyžaduje sportovní aktivity méně, ale přesto celých 62 % sportovní aktivitu preferuje a zbývajících 38 % seniorů důležitost sportovní aktivity nevyžaduje.

Otázka č. 10 měla za úkol zjistit, jakým způsobem senioři nejčastěji cestují. Překvapivě obě věkové skupiny nejvíce využívají jako dopravní prostředek vlak. Mladší skupina využívá častěji automobil a bicykl, méně potom využívá autobusy, jak linkové, tak se zájezdem. Starší skupina seniorů využívá častěji autobusy, jak linkové, tak se zájezdem, méně využívá s porovnáním s mladší skupinou jízdní kolo a automobil.

Otázka č. 14 měla za úkol zjistit, zda senioři preferují tuzemskou či zahraniční dovolenou. Po porovnání obou skupin jsme došli k závěru, že mladší skupina seniorů cestuje častěji do zahraničí, než starší skupina seniorů. Z ankety dále bylo zjištěno, že starší skupina seniorů preferuje s porovnáním s mladší skupinou seniorů tuzemskou dovolenou. Z důvodu krásy naší země, cenové dostupnosti, neznalosti jazyka a špatného zdravotního stavu.

Otázka č. 16 měla za úkol zjistit, který informační zdroj senioři využívají nejčastěji. Po provedení komparace bylo zjištěno, že starší skupina seniorů nejčastěji využívá informace od příbuzných a známých (46 %), internet využívá 23 %, cestovní kanceláře a cestovní agentury 15 % a nejméně seniorů využívá propagační materiály, prospekty a média. Mladší skupina využívá nejčastěji internet (42 %), informace od příbuzných využívá 35 % seniorů, cestovní kanceláře a cestovní agentury využívá 15 % a nejméně také využívají propagační materiály, prospekty a media.

Z komparace vyplývá, že v sedmi otázkách v dotazníkovém šetření byl znatelný rozdíl a z tohoto důvodu si myslím, že cestovní kanceláře a cestovní agentury by se měly více zaměřit na věkové kategorie seniorů.

Z ankety vyllynula řada překvapivých zjištění:

- obě skupiny seniorů cestují jak na dlouhodobé, tak krátkodobé pobyty velmi často
- žádný ze seniorů nevyužívá pro cestování období mimo sezonu
- senioři nejčastěji cestují za poznáním, návštěvou příbuzných a známých
- 26 % seniorů necestuje z důvodu nedostatku času

- 44 % seniorů nejčastěji cestuje vlakem
- senioři jsou nejčastěji ubytováni u známých/příbuzných, případně na vlastní chalupě
- 87 % seniorů rádo poznává nová místa a pouze 11 % seniorů se vrací na stejné místo
- 35 % seniorů využívá jako informační zdroj internet
- 52 % seniorů si zprostředkovává pobyt samostatně

Na základě ankety, byla navržena doporučení pro firmy, které by chtěly nabízet služby v oblasti cestovního ruchu pro seniory:

- senioři cestují na dlouhodobé pobyty často (45 %), délka pobytu není delší jak 7 dní.
- 40 % seniorů cestuje na krátkodobé pobyty pravidelně 1 x za měsíc, délka pobytu není delší jak dva noclehy.
- 63 % seniorů preferuje jak zimní, tak letní dovolenou.
- nejvíce seniorů (21 %) cestuje za poznáním (návštěvy turistických atraktivit, historie, kultura, architektura, folklór).
- téměř většina seniorů (76 %) se částečně stravuje v restauračním zařízení.
- 73 % seniorů preferuje tuzemskou dovolenou před zahraniční.
- 76 % seniorů vyžaduje možnost realizace sportovní aktivity.
- 35 % seniorů využívá jako informační zdroj internet.
- nejvíce (64 %) seniorů je ochotna investovat v průměru na osobu a den 200-500 Kč. (veškeré náklady, včetně ubytování, dopravy a nakupování).
- 42 % seniorů hodnotí nabídku cestování pro seniory v ČR jako celkem dobře, 34 % jako postačující, 11 % spíše špatně a pouze 8 % jako velmi dobře. Seniorům chybějí příznivější termíny, finanční dostupnost, v balíčcích více relaxačních procedur, větší výběr nabídky a hlavně informovanost, více možností (pestrost), více poznávacích zájezdů, možnost víkendových relaxací v létě o prázdninách, slevy pro seniory, větší specializace, celoroční nabídka, katalogy pro seniory-zahraniční, tuzemské.

Zdůrazňuji, že v dotazníkovém šetření, se nejednalo o typický vzorek seniorské populace, ale o seniory, kteří studují na Univerzitě třetího věku v Olomouci. To jsou lidé, kteří mají i přes vyšší věk obrovskou chuť do života, ve svém volném čase se dále vzdělávají, přistupují aktivně a zdravě ke svému životu, více cestují a aktivně využívají volný čas.

7 ZÁVĚRY

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo popsat účast na cestovním ruchu u cílové skupiny seniorů. Nejednalo se o typický vzorek seniorské populace, ale o seniory, kteří studují na Univerzitě třetího věku v Olomouci. Z dotazníkového šetření vyplynula řada překvapivých zjištění, odůvodňují si to vitalitou a chutí do života i přes vysoký věk seniorů. Podle dlouhodobých prognóz budoucího vývoje obyvatelstva a podle výsledků dotazníkového šetření by se podle mého názoru mělo více zaměřit na tuto zajímavou věkovou kategorii.

Senioři nejčastěji cestují za historii, architekturou, kulturou, obecně za poznáním, návštěvou příbuzných a známých. V těsném závěsu se drží zdraví – lázně a rehabilitace, dále je to rekreace – pobyt v přírodě, turistika a sport. Jeden z hlavních důvodů proč senioři necestují, je nedostatek financí, další důvod je nedostatek času a zdravotní stav manžela. Dále bylo zjištěno, že senioři cestují často jak na krátkodobé, tak dlouhodobé pobyty, vysvětlují si to vitalitou, energií a dobrým zdravotním stavem seniorů. Dlouhodobý pobyt u většiny seniorů není delší jak 7 dní. U krátkodobého pobytu dokonce 40 % cestuje pravidelně 1x za měsíc a pobyt není delší než 1 až 2 noci. Co se týče potřeb a požadavků, tak musím konstatovat, že senioři nejsou náročným segmentem. Rádi cestují v letní i zimní sezoně, obecně mimo sezonu cestuje pouze 11 % seniorů. A co se stravy týče, tak pouze 11 % seniorů má specifické stravovací návyky z důvodu diabetické diety, zdravého stravování, vegetariánství či potravinové alergie. Bylo zjištěno, že senioři nejčastěji cestují vlakem, poté obsazují automobily, autobusy se zájezdem, letadla, autobusy linkové a pouze 3 % využívá jízdní kolo. Informace ohledně cestování senioři nejčastěji využívají od příbuzných, na druhé místo se řadí internet. Třetí místo zaujímají cestovní kanceláře, cestovní agentury a jen malé procento využívá jako informační zdroj propagační materiály, média (články v tisku, televize). Možnost realizace sportovní aktivity většina seniorů vyžaduje, zbylé procento sportovní aktivitu nevyžaduje z důvodu špatného zdravotního stavu.

Na základě dotazníkového šetření byla navržena doporučení pro firmy, které by chtěly nabízet služby v oblasti cestovního ruchu pro seniory.

8 SOUHRN

Bakalářská práce „Senioři jako cílový segment cestovního ruchu“ shrnuje v první části teoretické poznatky z oblasti cestovního ruchu, definuje cestovní ruch, jeho význam, základní složky, formy a druhy. Zabývá se také hlavně seniorským cestovním ruchem, stárnutím, stářím a charakteristikou seniorské populace. Další část se zabývá globálně stárnutím obyvatelstva a jeho vývojem v ČR. Poslední část se zabývá Národním programem podpory cestovního ruchu.

V třetí kapitole jsme stanovili cíle bakalářské práce. Pro splnění hlavního cíle jsme určili i dílčí cíle a úkoly.

Ve čtvrté kapitole jsme zvolili metody a techniky, které jsme uplatnili v bakalářské práci.

V páté kapitole, která tvoří praktickou část, jsem zpracoval výsledky z dotazníků. Hlavním cílem dotazníkového šetření bylo popsat účast na cestovním ruchu u cílové skupiny seniorů (studentů Univerzity třetího věku v Olomouci) a zjistit, jak se mění cestováním s vyšším věkem. Během šetření bylo osloveno celkem 80 respondentů ze tří fakult Univerzity Palackého v Olomouci. Dotazníky byly předkládány respondentům postupně od druhé půlky měsíce dubna, do první půlky měsíce května.

Šestá kapitola obsahuje diskuzi, kde jsou komentovány zjištěné výsledky, překvapivá zjištění, komparace dvou věkových skupin seniorů a doporučení pro firmy, které by chtěly nabízet služby cestovního ruchu týkajících se seniorů.

9 SUMMARY

Bachelor thesis "Seniors as the target segment of tourism" in the first part summarizes the theoretical knowledge in the field of tourism, defines tourism, its importance, basic components, forms and types. It also deals with mainly senior tourism, aging, and age characteristics of the senior population. The next section deals with the globally aging population and its development in the country. The last part deals with the National Programme of support for tourism.

In the third chapter, we set goals thesis. To meet the main objectives we had identified as targets and tasks.

In the fourth chapter we have chosen methods and techniques that we applied in undergraduate work.

In the fifth chapter, which forms the practical part, I have compiled the results from questionnaires. The main aim of the survey was to describe participation in tourism in the target group of seniors (students of the Third Age University in Olomouc) and see how they change with age traveling. During the survey addressed a total of 80 respondents from the three faculties of the University of Palacky in Olomouc. Questionnaires were presented to respondents gradually since the second half of April, in the first half of May.

The sixth chapter contains a discussion where the results obtained are commented, surprising findings, comparison of the two age groups, seniors and recommendations for companies that would like to offer travel services related to seniors.

10 REFERENČNÍ SEZNAM

- Čertík, M. a kol. (2001). *Cestovní ruch-vývoj organizace a řízení*. Praha: OFF.
- Čihovský, J. (2006). *Sociologický výzkum*. Olomouc.
- Drobná, D., & Morávková, E. (2004). *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna.
- Encyklopedický slovník. (1993). Praha.
- Foret, M., & Turčínková, J. (2005). *Cestovní ruch*. Brno: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita.
- Francová, E. (2003). *Cestovní ruch*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.
- Hesková, M. a kolektiv. (2006). *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna.
- Chloubová, H. (1994). *Uspokojování potřeb ve stáří v současném pojetí ošetrovatelské péče*. Sestra.
- Indrová, J a kol. (2009). *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze.
- Jarošová, D. (2006). *Péče o seniory*. Ostrava: Repronis
- Krahulcová, B. (2002). *Postižený člověk v procesu senescence*. Praha: Univerzita Karlova v Praze
- Křivohlavý, J. (2002). *Psychologie nemoci*. Praha: Grada.
- Langmeier, J., & Krejčířová, D. (1998). *Vývojová psychologie*. Praha: Grada.
- Mühlpachr, P. (2009). *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Mühlpachr, P. (2005). *Schola GERNONTOLOGICA*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Mühlpachr, P (2004). *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.
- Pásková, M. & Zelenka, J. (2002) *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Česká Republika: Ministerstvo pro místní rozvoj.
- Tvaroh, F. (1983). *Všichni stárneme*. Praha.
- Vágnerová, M. (2000). *Vývojová psychologie*. Praha.
- Vrublová, Y. (2003). *Sexualita stárnoucích lidí*. Ostrava

Internetové zdroje

- BusinessInfo. (2011). *Podpora, dotace*. Retrived on 29.6.2011 from the World Wibe Web: <http://www.businessinfo.cz/cz/podpory-a-dotace/zpristupneni-atraktivit-cestovniho-ruchu/856/>

Czechtourism. (2009). *Cestování seniorů*. Retrived on 5.2.2011 from the World Wide Web: http://www.czechtourism.cz/files/statistiky/clanky/09_03_09_seniorsky_cr.pdf

CT24. (2010). *Svět si připomíná mezinárodní den seniorů*. Retrived on 3.2.2011 from the World Wibe Web: <http://www.ct24.cz/svet/102838-svet-si-pripomina-mezinarodni-den-senioru/>

Český statistický úřad. (2011). *Věková skladba obyvatelstva v roce 2020*. Retrived on 21.5.2011 from the World Wibe Web: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vekova_skladba_obyvatelstva_v_roce_2020

Český statistický úřad. (2011). *Věková skladba obyvatelstva v roce 2050*. Retrived on 23.6.2011 from the World Wibe Web: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/vekova_skladba_obyvatelstva_v_roce_2050

Demografie. *Stárnutí*. Retrived on 6.5.2011 from the World Wide Web: http://www.demografie.info/?cz_demstarnutiobecne=

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. (2011). *Národní program podpory cestovního ruchu*. Retrived on 8.7.2011 from the World Wibe Web: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Programy-Dotace/Narodni-program-cestovniho-ruchu>

Místopředseda Evropské komise Antonio Tajani. (2011). *Cestovní ruch*. Retrived on 1.7.2011 from the World Wibe Web: http://ec.europa.eu/commission_2010-2014/tajani/hot-topics/tourism/index_cs.htm

OS LUDMILA: VZDĚLÁVÁNÍ. (2010 – 2012). *Seniorský cestovní ruch*. Retrived on 15.4.2011 from the World Wide Web: <http://www.osludmila.cz/files.php>

Tourism Recreation Reasarch. (1999). *Tourism Product Development For The Senior Market*. Retrived on 20.6.2011 from the World Wibe Web: http://www.trrworld.org/tourism_product.html

Univerzita třetího věku. (2011). *Úvod*. Retrived on 26.6.2011 from the World Wibe Web: <http://www.u3v.upol.cz/>

11 PŘÍLOHY

Příloha 1 Dotazník pro studenty U3V

DOTAZNÍK PRO STUDENTY U3V

Dobrý den,
obracím se na Vás s prosbou o spolupráci při výzkumu týkajícího se cestování seniorů. Získané informace budou použity pro zpracování mé bakalářské práce

Pokyny pro vyplnění:

- a) Odpovídejte zakroužkováním čísla té možnosti, která nejlépe vyjadřuje Vaši situaci, nebo Váš názor
- b) U otevřené otázky máte možnost vyjádřit svůj názor volnou odpovědí

Dotazník je anonymní, pouze v závěru najdete pár identifikačních otázek, které poslouží k vyhodnocení získaných odpovědí

Předem velice děkuji za Váš čas

Tadeáš Ševčík

1. Jak často cestujete? (dlouhodobý pobyt min 2 noci)

- 1 necestuji vůbec
- 2 zřídka (1 - 2 ročně)
- 3 cestuji často (více jak 3x za rok)
- 4 pravidelně minimálně 1x za měsíc

Otázka č. 2 se vztahuje k otázce č. 1

2. Jak dlouhý je váš pobyt?

- 1 3 až 7 dnů (např. týden)
- 2 delší_____

3. Jak často cestujete? (krátkodobý pobyt bez noclehu nebo s 1 přenocováním)

- 1 necestuji vůbec
- 2 zřídka (1 – 2 ročně)
- 3 cestuji často (více jak 3x za rok)
- 4 pravidelně minimálně 1x za měsíc

Otázka č. 4 se vztahuje k otázce č. 3

4. Jak dlouhý je váš pobyt?

- 1 jednodenní (bez noclehu)
- 2 1 až 2 noci (např. víkendový)

5. V jakém období cestujete nejčastěji?

- 1 zimní sezona
- 2 letní sezona
- 3 letní i zimní sezona
- 4 obecně mimo sezonu

6. S kým cestujete?

- 1 sám/sama
- 2 s partnerem, partnerkou, přáteli, známými apod.
- 3 s vnoučaty
- 4 s rodinou

7. Z jakého důvodu nejčastěji cestujete?

- 1 poznání – návštěvy turist. atraktivit, historie, architektura, kultura, folklór apod.
- 2 relaxace – rekreace, pobyt v přírodě, odpočinek, procházky apod.
- 3 turistika a sport – pěší túry, cykloturistika, vodáctví, tenis, lyžování, golf apod.
- 4 zdraví – lázně, rehabilitace, léčení apod.
- 5 zábava – společenské aktivity s přáteli, hry, noční život, dobré jídlo apod.
- 6 návštěva příbuzných nebo známých
- 7 nostalgie
- 8 příležitost k seznámení, navazování přátelství
- 9 zahrádkaření/chataření a chalupaření
- 10 jiný důvod: _____

8. Je pro vás důležité možnosti realizace sportovní aktivity?

- 1 ano
- 2 ne

9. Z jakého důvodu nejčastěji necestujete?

- 1 nedostatek financí
- 2 nedostatek času
- 3 špatný zdravotní stav
- 4 nedostatek informací
- 5 obava z dopravních prostředků
- 6 chybí motivace, strach z cestování
- 7 jiný důvod: _____

10. Jakým způsobem cestujete? (uved'te jeden způsob dopravy)

- 1 autem (příp. na motocyklu)
- 2 vlakem
- 3 autobusem – linkovým
- 4 autobusem – se zájezdem
- 5 na kole
- 6 jinak: _____

11. Kde jste nejčastěji ubytován(a)?

- 1 hotel *** nebo více
- 2 hotel * nebo **, motel, penzion
- 3 kemp/tábořiště (stan, chatka, caravan)
- 4 jiné hromadné ubytovací zařízení (turist. chatka, ubytovna, hostel apod.)
- 5 pronajatý pokoj, apartmán
- 6 u známých/příbuzných, případě vlastní chalupa
- 7 vlastní ubytovací zařízení (chata, chalupa apod.)

12. Stravujete se v restauračním zařízení?

- 1 ano – téměř vždy
- 2 částečně, jak kdy
- 3 ne – téměř nikdy

13. Máte specifické stravovací návyky? Pokud ano, jaké?

- 1 ano _____
- 2 ne _____

14. Preferujete tuzemské nebo zahraniční cestování? A proč?

- 1 tuzemské _____
- 2 zahraniční _____

15. Poznáváte rádi nová místa?

- 1 ano
- 2 ne
- 3 rád se vracím na stejné místo

16. Který informační zdroj využíváte nejčastěji?

- 1 cestovní kanceláře a agentury
- 2 média (články v tisku, televize)
- 3 propagační materiály, prospekty, průvodci apod.
- 4 internet
- 5 informace od příbuzných, známých

17. Kdo vám zprostředkovává pobyt?

- 1 CK nebo CA
- 2 organizace (např. Klub důchodců, Klub zahrádkářů, ČČK apod.)
- 3 na vlastní pěst

18. Kolik jste ochotni investovat v průměru na osobu a den do cestování?

(odhadem veškeré náklady, včetně dopravy, ubytování, nakupování atp.)

- 1 do 200 Kč
- 2 201 – 500 Kč
- 3 501 – 1 000 Kč
- 4 1 až 2 tis. Kč

19. Jak hodnotíte nabídku cestování pro seniory v ČR?

- 1 velmi dobře
- 2 celkem dobře
- 3 jako ucházející
- 4 spíše špatně
- 5 velmi špatně

20. Co Vám chybí v nabídce cestování pro seniory v ČR?

21. Kladete důraz na kvalitu, pohodlí, bezpečnost?

- 1 ano
- 2 ne

22. Respondentův věk _____

23. Vzdělání

- 1 bez maturity
- 2 s maturitou
- 3 vysokoškolské

24.

- 1 muž
- 2 žena

25. Fakulta _____

Chtěl(a) byste ještě k problematice cestovní ruch a seniory něco dodat?

+ Závěrečné poznámky